

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BELTUR BÜYÜK İSTANBUL EĞİTİM TURİZM VE SAĞLIK YATIRIMLARI İŞLETME VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	6
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	6
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	6
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	7
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	9
7.	DENETİM BULGULARI.....	9
8.	EKLER.....	56

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Yapısı	3
Tablo 2: İştirakler Tablosu	3
Tablo 3: 2020, 2021 ve 2022 Yıllarında Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajından Elde Edilen Gelirler.....	14
Tablo 4: Ecrimisil Karşılığı Kullanılan Taşınmazlar	18
Tablo 5: Meclis Kararına Göre Kullanım Süresi Dolan Taşınmazlar	22
Tablo 6: 2022 Yılında Yapılan Finansal Kiralama Sözleşmelerine İlişkin Bilgiler.....	28
Tablo 7: 31.12.2022 Tarihi İtibariyle Finansal Kiralama Sözleşmeleri Kapsamında Ödenen Tutarlar	29
Tablo 8: Yıllar İtibariyle Öz Kaynaklar Değişim Tutarları.....	30
Tablo 9: 31.12.2022 Tarihi İtibariyle Şirketin Borçlarına İlişkin Bilgiler	32
Tablo 10: 2022 Yılında İBB Bünyesinde Görevlendirilen Personelin İşe Alım ve Görevlendirme Tarihleri ile İşveren Maliyeti	43
Tablo 11: Doğrudan Temin Sınırın Altında Kalmak Amacıyla Kısımlara Bölünerek Yapılan Alımlar	49

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
BELTUR AŞ	Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi
BOBİ FRS	Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı
BYMAOTİ	Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi
EKAP	Elektronik Kamu Alımları Platformu
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İETT	İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
İSPARK	İstanbul Otopark İşletmeleri Ticaret Anonim Şirketi
KDV	Katma Değer Vergisi
KİK	Kamu İhale Kurumu
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
UGETAM AŞ	İstanbul Uygulamalı Gaz ve Enerji Teknolojileri Araştırma Mühendislik Sanayi Ticaret Anonim Şirketi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Şirketin Demirbaşlar Hesabına İlişkin Muhasebe Kayıtları ile Fiziki Sayımlarda Yer Alan Kayıtların Uyumlu Olmaması
2. Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Ayrılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajının Hukuki Bir Dayanak Olmaksızın Şirket Tarafından İşletilmesi
2. Atıl Vaziyette Bekletilen Taşınmaz İçin İşletme Bedeli Ödenmesi
3. Şirketin Hizmet Sunumunda Kullandığı Bazı Taşınmazları Ecrimisil Karşılığı Kullanması ve Şirket Tarafından Yasal Süresinde Peşin Ödeme Yapılmamasına Rağmen İndirimli Tahakkuk Kayıtları Yapılması
4. Şirket Tarafından Kiraya Verilen Otopark Alanlarının İşletilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması
5. Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararına İstinaden Şirkete İşletme Hakkı Devredilen Yerlerin Süresinin Dolması
6. Yasal Yükümlülüklerin Zamanında Yerine Getirilmemesi ve Bu Nedenle İlave Masraflara Katlanılması
7. Çeklerin İleri Tarihli Düzenlenerek Bir Borçlanma Aracı Olarak Kullanılması
8. Finansal Kiralama İşlemleri İçin Meclis Kararı Alınmaması ve Ek Mali Külfete Katlanılması
9. Şirket Faaliyetlerinin Sürdürülebilirliği Açısından Riskli Hususların Bulunması
10. Şirketin Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi ile Olan İlişkilerinde Hatalı Uygulamaların Bulunması
11. Bazı Şirket Çalışanları ve Bunların Aile Fertleri İçin Yapılan Özel Sağlık Sigortası Bedellerinin Şirket Bütçesinden Karşılanması

12. Belediyenin Ortağı Olduğu Şirkette İdareyi Temsil Eden Yönetim Kurulu Üyeliđinin Usulüne Uygun Olarak Belirlenmemesi
13. İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullandırılmaması
14. Şirket Personelinin Herhangi Bir Sözleşme Olmaksızın Büyükşehir Belediyesinde Görevlendirilmesi
15. Şirketin Ticari Faaliyet Kapsamındaki Mal ve Hizmetlerinin Sunumunda Mevzuata Aykırı Olarak İndirim Uygulanması
16. Açık İhale ile Yapılması Gereken İşlerin Doğrudan Temin Yöntemiyle Kısımlara Bölünerek Yapılması
17. Şirketin Büyükada Plajına Müşteri Götürmek Amacıyla Gerçekleştirdiği Yolcu Motoru Kiralama Hizmet Alımlarında Mevzuata Aykırı Uygulamaların Bulunması
18. Personel Servis Taşımacılığında Sözleşme Hükümlerine Aykırı Olarak Alt Yüklenici Çalıştırılması
19. Sayıştaya Verilmesi Gereken Defter Mali Tablo ve Belgelerin Zamanında ve Uygun Yöntemle Gönderilmemesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi (BELTUR AŞ), İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) tarafından, 1580 sayılı Belediye Kanunu (mülga), 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun (mülga) ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (mülga) hükümlerine göre 1996 yılında kurulmuş olup 01.08.1996 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir.

Şirket; esas olarak yiyecek içecek hizmeti veren kafeterya ve restoranların işletilmesi işi ile iştigal etmektedir.

Yurt içinde ve dışında, her sınıf ve türlü restoran, kafeterya, büfe, çay bahçesi, çay ocağı, pastane tabldot yemek üretim ve satış tesisleri, diğer gıda satışının yapılabileceği tesisleri; inşa etmek, devralmak, devir etmek, kiralamak, kiraya vermek, satın almak, işletmek ve işletirmek; her türlü tabldot yemek üretim ve satışının pazarlamasını, dağıtımını yapmak; toplu yemek ve catering hizmetleri düzenlemek; konusu ile ilgili alet, edevat, makine, cihaz ve tesisleri satın almak, satmak, kiralamak kiraya vermek;

Toplu organizasyonlar, kültürel şenlikler, kültürel, ticari, eğitim amaçlı organizasyonları yapmak ve düzenlemek, konusu ile ilgili her türlü eğitim organizasyonu yapmak, eğitim danışmanlığı hizmeti vermek; her çeşit, marka ve model motorlu kara nakil vasıtalarını almak, satmak, kiralamak ve kiralama hizmetlerinde bulunmak, alım satım ve kiralama işleri ile ilgili her türlü komisyonculuk ve aracılık hizmetlerini yapmak;

Yurtiçinde ve yurtdışında gerek ticari gerek kamu yararı maksadı ile her türlü otopark, katlı otopark işletmek, işletirmek, kiralamak, kiraya vermek, işletme hakkını devir almak, devir etmek, satın almak veya satmak, her türlü otopark işletim/otomasyon sistemi kurmak, kurdurmak, kiraya vermek, kiralamak, satın almak, satmak;

Her türlü, otel motel, hostel, her sınıf restoran, kamping, tatil köyü ve benzeri turizm tesislerini inşa etmek, devralmak, kiralamak, satın almak ve bu tesisleri işletmek ve işletirmek; bunun yanı sıra turizm konusunda turizm işletmeciliği, acentelik ile turizm ile sınırlı hava kara ve deniz yolu taşımacılığı yapmak yukarıda sözü geçen tesislerin inşası ve tıbbi ve sınai ürünlerin imaline ve ticaretine imkân hazırlayan her türlü makina, motorlu motorsuz araç, alet

ve edevatın ve bu ürünlerle ilgili komple tesislerin alım ve satımını yapmak gibi işler Şirketin faaliyet alanındadır.

BELTUR AŞ, kamu hukuku ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini temel olarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Şirket, gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine gerçek veya tüzel kişiler seçilebilir. Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu, şirketin internet sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörölmüş zaruri bir organdır.

Şirketin yönetim organı olan Yönetim Kurulu, 5 tüzel kişi ortaklığını temsilen 15 üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri 05/11/2020, 10/09/2021, 21/04/2022, 22/09/2022 ve 02/12/2022 tarihli Genel Kurul kararları ile seçilmişlerdir.

Şirketin idari birimleri; Genel Müdürlük, 8 Müdürlük, 13 Şeflik ve Hukuk Müşavirliğinden oluşmaktadır. Şirkette çalışan personel sayısı, 31.12.2022 tarihi itibarıyla 998'dir. Şirket çalışanları; 4857 sayılı İş Kanunu ve 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortaları Kanunu hükümlerine tabidir.

1.3. Mali Yapı

BELTUR AŞ'nin nominal sermaye tutarı 41.000.000,00 TL olup sermayesinin tamamı ödenmiştir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, şirketin %99,75 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2022 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	40.897.500,00	99,75
İstanbul Konut İmar Plan Ulaşım Turizm San. ve Tic. AŞ (KİPTAŞ)	41.000,00	0,10
İstanbul Beton Elemanları ve Hazır Beton Fabrikaları San. ve Tic. AŞ (İSTON AŞ)	20.500,00	0,05
Hamidiye Kaynak Suları San. Tur. ve Tic. AŞ	20.500,00	0,05
İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri Tic. AŞ (KÜLTÜR AŞ)	20.500,00	0,05

Şirketin iştirak ederek ortaklık kurduğu kuruluşlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 2: İştirakler Tablosu

İştirakin Adı, Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
İstanbul Halk Ekmek AŞ	37.244,00	0,000417
Büyükkada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi	25.000,00	51

Şirketin amacı; restoran, kafeterya, çay bahçesi, pastane işletmeciliğinden, otel ve tatil köyü inşa etme ve işletmeye, turizm acenteciliğinden araç kiralama işlemi yapma ve yaptırmaya, hastane ve laboratuvar inşaatından işletmeye kadar çok geniştir. Bu nedenle şirketin ana gelirleri Şirket konusu hizmetlere ilişkin perakende satış gelirleridir.

Şirketin, 2022 yılı faaliyetleri sonucunda gerçekleşen dönem net zararı 83.800.055,84 TL'dir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir. 2021 yılı aktif toplamı 6.283.900,00 TL'yi veya net satışları toplamı 12.567.300,00 TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmeleri, 2022 yılına ilişkin maliyet hesaplarını 7/A seçeneğine göre tutmak zorundadırlar. Şirketin 2021 yılı aktif toplamı 78.899.506,24 TL ve 2021 yılı net satışları 188.991.963,68 TL olup bu tutarlar yukarıda yazılı tutarların üzerinde gerçekleştiğinden Şirket, muhasebe kayıtlarını 7/A seçeneğine göre tutmaktadır.

Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde düzenlenmektedir.

Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörölmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Kanun'un 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirlerin, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun olarak hazırlamaları

gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 397 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca bağımsız denetime tabi olacak işletmeleri belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. 2018/11597 sayılı BKK'da (ve söz konusu kararın yerini alan 30.11.2022 tarihli 2022/6434 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararında) bağımsız denetime tabi olacak şirketlere ilişkin ölçütler belirlenmiştir. Şirket bu kapsamda bağımsız denetime tabidir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından alınan ve 19.09.2018 tarih 30540 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kurul Kararına göre bağımsız denetime tabi olup TFRS'yi uygulama zorunluluğu bulunmayan işletmelerin münferit ve konsolide finansal tablolarının hazırlanmasında BOBİ FRS'nin uygulanmasına; ancak söz konusu kurum, kuruluş ve işletmelerin isteğe bağlı olarak TFRS'leri uygulayabileceğine karar verilmiştir. Bu minvalde Şirket bağımsız denetime tabi olup BOBİ FRS / TFRS'de öngörülen finansal tabloları (Finansal Durum Tablosu, Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu, Özkaynak Değişim Tablosu ve Nakit Akış Tablosu) hazırlamaktadır.

Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Gelir tablosu
- Envanter defteri

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç

kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

BELTUR AŞ, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na ve ayrıca Kanun'a dayanılarak hazırlanan ikincil mevzuat düzenlemelerine tabi olmadığından, Şirket'te bu Kanun'un tanımladığı şekilde bir iç kontrol sistemi bulunmamaktadır.

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca kurulmuş olup bu Kanun hükümleri doğrultusunda iç kontrol sistemi değerlendirilmiştir. Bilindiği üzere, İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

İç kontrol sistemi, Şirket yönetimi ile diğer ilgili personel tarafından; işletmenin amaçlarına ulaştığına, faaliyet ve işlemlerin etkin olarak gerçekleştirildiğine, kanun ve düzenlemelere uyulduğuna dair makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan ve uygulanan bir sistemdir. Bu amaçla, iç kontrol sistemi söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından tehdit oluşturan faaliyet risklerinin de ortaya konulmasını sağlayacak şekilde tasarlanır ve uygulanır.

6102 sayılı Kanun'un "Görev dağılımı" başlıklı 366'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yönetim kurulunun; işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabileceği ifade edilmiştir. Ancak, Şirkette söz konusu düzenlemede belirtilen mahiyette bir komisyon kurulmamıştır.

Sermaye şirketlerinin tabi olacağı bağımsız denetim usul ve esasları 6102 sayılı Türk

Ticaret Kanunu kapsamında belirlenmiştir. Şirket, tüzel kişiliği haiz ve bağımsız denetime tabi olduğundan; yıllık olarak bağımsız denetim faaliyeti, ilgili bağımsız denetim kuruluşu tarafından periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. Yapılan bağımsız denetim faaliyeti; Şirkete ait yıllık finansal tablo ve diğer finansal verilerinin, tablo ve bilgiler için belirlenmiş kriterlere uygunluğunu ve doğruluğunu sağlayabilecek yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla uygulanır. Bu uygulama esnasında incelenen ve denetimi yapılan bilgi ve belgelerin kapsamına bakıldığında (birimler arası yazışma, kayıtlara esas teşkil eden belgeler, belgelere ilişkin şirket dışı teyit vs.) bağımsız denetimin Şirketin iç kontrol sisteminin denetimini de kapsadığını söylemek mümkündür.

Yukarıda belirtildiği üzere Şirket, 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabi olmamakla birlikte, Şirket bünyesinde iç kontrolün sağlanmasına ilişkin olarak aşağıdaki uygulamalar mevcuttur:

- Şirket temsilcilerinin imza yetki şekli ve limitleri belirlenmiştir. Şirket tarafından çıkarılan iç yönergeye göre; 75.000 TL ve altındaki ödemeler biri Mali İşlerden sorumlu II. derece imza yetkilisi olmak üzere imza yetkilisi herhangi iki kişinin müşterek imzaları ile yapılırken, 75.000 TL'nin üzerindeki ödemeler I. Derece imza yetkilisi bir kişi ile (Yönetim Kurulu Başkanı/Başkan Vekili veya Genel Müdür) Mali İşlerden sorumlu II. Derece İmza Yetkilisi bir kişi veya birisi Genel Müdür olmak üzere I. Derece İmza Yetkililerinden iki kişinin imzası ile gerçekleştirilmektedir.

- Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, Şirket İnsan Kaynakları Yönetmeliği'nde ve toplu iş sözleşmesinde düzenlenmiş olup, bu düzenlemeler çalışanlar ile paylaşılmakta ve çalışanlara duyurulmaktadır.

- Kurum İç Yönergesinde ve İnsan Kaynakları yönetmeliğinde Şirket organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

- Yazılı bir belgeye dayanmamakla birlikte, birimlerin işlemlerine ilişkin süreçlerde birbirlerinin kullandıkları programlara ve iş süreçlerine müdahaleleri yönetim politikası olarak engellenmiştir.

- Her birimin iş ve işleyişi kendi alanındaki resmi (4857 sayılı İş Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu) ve resmi olmayan (şirket imza sirküleri, disiplin yönetmeliği)

prosedürlerle desteklenmekte ve bu suretle çeşitli kontroller sağlanmaktadır. Şirket içi süreçlerin düzenlendiği prosedürler “Kalite Birimi”nce konsolide edilmekte ve her bir prosedür için ayrı talep formları ve uygulama talimatları bulunmaktadır. Kurumda 1 adet baş denetçi ile birlikte 9 kişilik kalite ve denetim ekibi bulunmaktadır.

- Şirkette ihtiyaç analizine dayalı hizmet içi eğitim planlaması yapılmakta, kurumsal risklerin belirlenmesi ve değerlendirmesi gerçekleştirilmektedir.

- BELTUR AŞ 5018 Sayılı Kanuna tabii olmadığından bu Kanun kapsamında “idare faaliyet raporu” hazırlama zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak Şirket tarafından 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında yıllık faaliyet raporu hazırlanarak Genel Kurul’da hissedarların onayına sunulmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi (BELTUR AŞ) 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Şirketin Demirbaşlar Hesabına İlişkin Muhasebe Kayıtları ile Fiziki Sayımlarda Yer Alan Kayıtların Uyumlu Olmaması

Şirket demirbaşlarına ilişkin fiziki sayımların zamanında, tam ve doğru olarak yapılmamasından dolayı muhasebe kayıtlarıyla uyumlu olmadığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "III-Envanter" başlıklı 66'ncı maddesinde; her tacirin, ticari işletmesinin açılışında varlıkları ile borçlarının değerlerini teker teker belirten bir envanter çıkartacağı belirtilmiş; tacirlerin açılıştan sonra her faaliyet döneminin sonunda da böyle bir envanter düzenleyeceği ifade edilmiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun "Envanter çıkarmak" başlıklı 186'ncı maddesinde ise envanter çıkarmak; bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tespit şeklinde tanımlanmıştır. Aynı Kanun'un "Bilanço" başlıklı 192'nci maddesinde ise bilanço; envantere gösterilen kıymetlerin tasnifli ve karşılıklı olarak değerleri itibariyle tertiplenmiş hulasası şeklinde ifade edilmiştir.

Mezkur mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, ticaret şirketleri dahil tüm tacirlerin, faaliyet başlangıcından itibaren faaliyet dönemini esas alarak periyodik envanter çalışması yapması; yapılacak bu çalışma sonucunda hazırlanacak listelerin, varlıkların adet ve değeri hakkında ayrıntılı bilgi sunması gerekmektedir. Ayrıca 213 sayılı Kanun'da yer alan bilanço ve envantere ilişkin tanımlamalara bakıldığında, envanter sonuçlarının, dönem içi kayıt ve işlemler de dikkate alınarak, önceki dönem bilanço ve envanter sonuçları ile uyumlu olması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirket envanterinin 2021 yılı içerisinde önceden herhangi bir miktar bilgisi olmaksızın, ürünlerin çeşit ve yer bilgisini içerecek şekilde kör sayım yöntemi ile sayıldığı, yapılan sayımların muhasebe ile entegre olmaksızın software programında kayıt altına alındığı, ancak kayıt altına alınan envanter bilgisinin saf malzemesi, demirbaş ayrımı yapılarak oluşturulmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca 31.12.2022 tarihi itibariyle Şirketin sayım işlemlerini tam olarak yerine getirmemesi nedeniyle 255-Demirbaşlar Hesabının bilançoda hatalı tutarda yer aldığı tespit edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki; geçmiş dönemlere ilişkin demirbaş envanter verileri olmadan 2021 yılında fiili mevcutlar esas alınarak yapılan envanter çalışması, önceki dönemlerde Şirketin mülkiyetine geçip muhasebeleştirilen demirbaşların hali hazırda mevcut olup olmadığı konusunda güvence vermemektedir. Ayrıca 31.12.2022 tarihi itibariyle fiziki sayımı tam olarak tamamlanmayan demirbaşların muhasebe ile uyumlu olmaması 255-Demirbaşlar Hesabının bilançoda hatalı tutarda yer almasına neden olmuştur.

31.12.2021 tarihinde sayımı bitirilip sabit kıymet statüsüne girip girmediği

belirlenmeksizin software programında 64.226 adet olarak kayıt altına alınan envanter bilgisinin, bu tarihten sonra edinilen demirbaşlar da söz konusu olduğundan 31.12.2022 tarihi itibariyle bilançoda ne tutarda bir eksiklik veya fazlalığa sebebiyet verdiği tam olarak hesaplanamamıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; Şirketin kuruluşundan bu yana ilk defa kör sayım yöntemi ile 2021 yılında sayımların yapıldığı, bu aşamada sabit kıymet statüsüne girip girmediğine bakılmaksızın yaklaşık 64.226 adet envanterin sayılıp software programına resimli olarak kayıt edildiği, 31.12.2022 tarihine kadar muhasebe sistemi ile eşleştirilmesi planlanan sayım sonuçlarının gerek iş yoğunluğu gerekse personel eksikliğinden dolayı tamamlanamadığı ve çalışmaların devam ettiği, 12.03.2023 tarihinde çıkan 7440 sayılı Kanun'da dikkate alınarak 30.06.2023 tarihine kadar demirbaş envanter işlemlerinin mevzuata uygun yapılması ve sonuçlarının muhasebe kayıtları ile uyumlu olmasının sağlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, demirbaş envanter işlemlerinin mevzuata uygun yapılması ve sonuçlarının muhasebe kayıtları ile uyumlu olması gerekmektedir. 31.12.2022 tarihi itibariyle Şirketin sayım işlemlerini tam olarak yerine getirmemesi nedeniyle 255-Demirbaşlar Hesabı bilançoda hatalı tutarda yer almıştır.

BULGU 2: Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Ayrılmaması

Şirkette çalışan işçiler için kıdem tazminatı karşılıklarının ayrılmadığı ve 372/472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesaplarının kullanılmadığı görülmüştür.

1 Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin "Muhasebenin Temel Kavramları" başlıklı ekinde; İhtiyatlılık kavramı; muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin göz önüne alınması gerekliliği olarak tanımlanmış ve bu kavramın sonucu olarak, işletmelerin muhtemel giderleri ve zararları için karşılık ayırdıkları ifade edilmiştir.

Tebliğ'in yine aynı bölümünde dönemsellik kavramı ise işletmenin sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanması şeklinde tanımlanmıştır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve kârların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereği olarak belirtilmiştir.

6 Seri No.'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile kıdem tazminatı karşılığı ayrılması ihtiyari bir uygulama olarak kabul edilmiş ve şirketlerin kendi isteklerine bırakılmıştır. Ancak şirketlerin mali durumunu gerçeğe uygun olarak görmesi adına kıdem tazminatlarının hesap dönemi itibariyle hesaplanıp karşılık ayrılması ve bunların mali tablolarda gösterilmesi şirketin mali durumunun gerçek ölçüde anlaşılması bakımından önem arz etmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Defter tutma ve envanter" başlıklı 64'üncü maddesinin birinci fıkrasında; her tacirin, ticari defterleri tutmak ve defterlerinde, mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini açıkça görülebilir bir şekilde ortaya koymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Kanun'un "*Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun yetkisi*" başlıklı 88. maddesinin birinci fıkrası; "*64 ilâ 88 inci madde hükümlerine tabi gerçek ve tüzel kişiler münferit ve konsolide finansal tablolarını düzenlerken, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan, Türkiye Muhasebe Standartlarına, kavramsal çerçevede yer alan muhasebe ilkelerine ve bunların ayrılmaz parçası olan yorumlara uymak ve bunları uygulamak zorundadır. 514 ilâ 528 inci maddeler ile bu Kanunun ilgili diğer hükümleri saklıdır.*" şeklindedir.

Yukarıda yazılı madde metninde 6102 sayılı kanuna göre faaliyet gösteren tüzel kişilerin finansal tablolarını düzenlerken; Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına, kavramsal çerçevede yer alan muhasebe ilkelerine ve bunların ayrılmaz parçası olan yorumlara uymak ve bunları uygulamak zorunda oldukları açıkça belirtilmektedir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayınlanan "Türkiye Muhasebe Standartları" içerisinde yer alan ve aynı zamanda "Uluslararası Muhasebe Standartları" arasında bulunan 19 No.lu standart ile çalışanlara sağlanan faydaların muhasebeleştirilmesi düzenlenmiştir. Bu standarda göre, kıdem tazminatı işçinin işten çıkarılması nedeniyle ödenen bir tazminat değildir. İşçinin çalışması karşılığıdır ve çalışma sonrası sağlanan faydalar grubu içinde değerlendirilmektedir. Bu nedenle, işçi çalıştıkça kıdem tazminatı adı altında bir yükümlülük de doğmaktadır. Bu yükümlülüğün hesaplanarak finansal tablolara alınması gerekmektedir.

6 sıra No.lu Muhasebe Tebliği ve 6102 sayılı Kanun birlikte değerlendirildiğinde; 6102

sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 2011 yılına kadar ihtyari bir uygulama olan kıdem tazminatı karşılığı ayrılması uygulamasının bu yıldan itibaren zorunlu hale geldiği değerlendirilmektedir. Ayrılacak kıdem tazminatı karşılıklarının muhasebeleştirilmesine ilişkin ayrıntılar 1 Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde düzenlenmiştir.

Mezkûr Tebliğ'in "Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları" kısmında yer alan "(C) Hesap Planı Açıklamaları" başlıklı ekinde, "372-Kıdem Tazminatı Karşılığı" hesabının faaliyet dönemi içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatı karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı, "472-Kıdem Tazminatı Karşılığı" hesabının ise uzun vadeli kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı açıklanmıştır. Ayrıca, uzun vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içindeki kıdem tazminatı karşılığı hesabında kayıtlı tutarlardan, izleyen dönemde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatı karşılıklarının dönem sonunda "372-Kıdem Tazminatı Karşılığı" hesabına devrinin yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirketin, personel için ayrılması gereken kıdem tazminatı karşılıklarını ayırmadığı ve 372 veya 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı hesaplarında izlemediği tespit edilmiştir. Bu durum, Şirketin ileride ödenmesi muhtemel yükümlülüklerini, karşılık ayırarak ilgili dönemlerinde giderleştirmemesine, dolayısıyla yükümlülüklerin mali tablolarda olması gerekenden az, ticari karın ise olması gerekenden fazla görünmesine neden olmuştur.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; Vergi Usul Kanunu (VUK) kapsamında ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) kapsamında olmak üzere iki set mali tablo hazırlandığı, kıdem tazminatı karşılığının söz konusu mali tablolardan TMS kapsamında hazırlanan sette yer aldığı, VUK kapsamında hazırlanan mali tablolarda ise kıdem tazminatı karşılığı ayrılmadığı, bunun nedeninin kıdem tazminatı karşılığının vergisel açıdan gider yazılabilmesinin mümkün olmaması olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, her ne kadar VUK açısından kıdem tazminatı karşılığı vergisel açıdan gider kabul edilmese de kıdem tazminatı karşılığı ayrılması ve ilgili hesaplarda izlenmesinin; mali tabloların doğru bilgi sunması ve ileride ödenmesi muhtemel yükümlülüklerinin takip edilebilmesi açısından ihtiyatlılık ve dönemsellik ilkelerine göre gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajının Hukuki Bir Dayanak Olmaksızın Şirket Tarafından İşletilmesi

2020 yılı haziran ayından bu yana fiilen Şirket tarafından işletilen ve bu kapsamda gelir elde edilen Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş plajlarında kira, ecrimisil vb. hukuki bir dayanak olmaksızın söz konusu alanların işletildiği ve bu kapsamda tasarruf veya mülkiyet sahiplerine herhangi bir ödeme yapılmadığı görülmüştür.

Büyükşehir Belediyesi Meclisi 10.06.2015 tarihli ve 899 sayılı Kararı ile mülkiyeti/tasarrufu Büyükşehir Belediyesine ait olan sosyal tesislerden; Florya Güneş Plajı, Menekşe Plajı, Caddebostan Plajı ve kararda zikredilen diğer plajların işletmesini 5 yıl süreyle ve elde edilecek cironun %5'i+KDV oranında Büyükşehir Belediyesine bedel ödenmesi kaydıyla o dönemde Belediye iştirakleri arasında yer alan Sağlık AŞ'ye 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında sosyal tesis olarak devretmiştir.

Sonrasında, Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından söz konusu alanların işletilmesi ile ilgili herhangi bir karar alınmamıştır. Kaldı ki, söz konusu plajların yer aldığı taşınmazların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün mülkiyeti veya tasarrufunda olma durumu da söz konusu olabilecektir. Elde edilen bilgi ve belgelere göre yukarıda zikredilen plajlardan olan Menekşe Plajının yer aldığı alanla ilgili olarak İstanbul Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Avrupa Yakası Milli Emlak Dairesi Başkanlığı 05.02.2020 tarihinde Sağlık AŞ'ye ecrimisil ihbarnamesi göndermiştir.

Yapılan incelemede, Caddebostan Plajı, Menekşe Plajı ve Florya Güneş Plajının 2020 yılı haziran ayından bu yana fiilen Şirket tarafından işletildiği ve bu kapsamda detayı aşağıda görüleceği üzere toplam 30.027.705,66 TL gelir elde edildiği (giriş ücreti, büfe, şezlong vb.), ancak söz konusu taşınmazların, hukuki bir dayanak olmaksızın işletilerek tasarruf veya mülkiyet sahiplerine herhangi bir ödeme (kira, ecrimisil vb.) yapılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3: 2020, 2021 ve 2022 Yıllarında Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajından Elde Edilen Gelirler

Yılı	Lokasyon	Toplam Gelir (TL)
2020	Caddebostan Plajı	1.104.015,27

	Güneş Plajı	3.142.211,55	
	Menekşe Plajı	145.817,51	
2021	Caddebostan Plaj 1-A	250.508,01	
	Caddebostan Plaj 1-B	318.650,55	
	Caddebostan Plaj 2-A	530.070,23	
	Caddebostan Plaj 2-B	89.073,24	
	Caddebostan Plaj 3	262.203,07	
	Florya Güneş Plajı	5.599.370,34	
	Menekşe Plajı	176.257,49	
	2022	Caddebostan Plaj 1-A	630.470,12
		Caddebostan Plaj 1-A Giriş	546.304,64
Caddebostan Plaj 1-B		789.658,02	
Caddebostan Plaj 1-B Giriş		452.772,75	
Caddebostan Plaj 2-A		396.451,89	
Caddebostan Plaj 2-B		941.249,38	
Caddebostan Plaj 3		283.412,69	
Güneş Plajı		7.778.582,62	
Güneş Plajı Giriş		6.197.672,31	
Menekşe Plajı		392.953,98	
Genel Toplam		30.027.705,66	

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; konuyla ilgili Belediyenin ilgili birimleri ile temas halinde olduğu, meclis kararı tesis etmek ya da kullanım hakkını elde etmek üzere gerekli yazışma ve işlemlere başlanacağı belirtilmiştir. Ayrıca Menekşe Plajına İstanbul Valiliği Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Avrupa Yakası Milli Emlak Daire Başkanlığı tarafından muhtelif yazılarla ecrimisil tahakkuk ettirildiği, ilgili ecrimisil ihbarnamelerine gerek süre yönünden gerekse ecrimisil bedeli yönünden itirazlarda bulunulduğu ifade edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki; Şirket 2020, 2021 ve 2022 yıllarında Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajından 30.027.705,66 TL gelir elde etmiştir. 2020 yılı haziran ayından bu yana fiilen Şirket tarafından işletilen ve bu kapsamda gelir elde edilen söz konusu plajların kira, ecrimisil vb. hukuki bir dayanak olmaksızın ve bu kapsamda tasarruf veya mülkiyet sahiplerine herhangi bir ödeme yapılmadan kullanımı mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, İBB ile ve İstanbul Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Avrupa Yakası Milli Emlak Daire Başkanlığı ile söz konusu alanların kullanımına ilişkin durumun netleştirilerek tasarruf veya mülkiyet sahipleri ile mevzuat hükümlerine göre gerekli sözleşmeler yapılarak plajların işletilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 2: Atıl Vaziyette Bekletilen Taşınmaz İçin İşletme Bedeli Ödenmesi

Şirket tarafından atıl vaziyette bekletilen ve dosya içeriğinden sosyal tesis olarak kullanıma uygun olmadığı anlaşılan taşınmaz için, İstanbul Büyükşehir Belediyesine (İBB) işletme bedeli ödendiği tespit edilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesinde; büyükşehir belediyelerinin, mülkiyet veya tasarrufları altındaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilecekleri ya da bu yerlerin işletme hakkını ortaklık payı şartını sağlayan şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın, devredebilecekleri düzenlenmiştir.

Anılan Kanun hükmüne göre; işletme devri yapılabilecek alanlar, nitelikleri itibariyle sayıldığından, devir yapılacak yerlerin bu nitelikleri taşıması gerekmektedir.

Bu bağlamda, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclisinin 13.09.2018 tarih ve 1387 sayılı Kararı ile 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında Beykoz İlçesi 195 ada, 3 ve 41 no.lu parsellerde konumlu taşınmazın Şirkete, 10 yıl süreyle 10.000 TL+KDV (Yıllık enflasyon oranında arttırılmak üzere) işletme devri yapılmıştır. Ancak, söz konusu taşınmaza ait dosyanın içeriğinden; binanın sıvalarının dökülmesi, çatı izolasyonlarının işlevlerini yitirmesi, mekanik ve elektrik tesisatlarının hiç olmaması gibi nedenlerle kullanılamaz halde olduğu ve dolayısıyla sosyal tesis olarak kullanılmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Şirket, 10.12.2020 tarihinde İBB'ye gönderdiği yazı ile söz konusu taşınmazda fiili olarak hizmet verilmeye başlanıncaya kadar kira artışının yapılmaması ve söz konusu taşınmazın kullanılabilir hale getirilmesini talep etmiştir. Aynı şekilde, 14.10.2022 tarihinde Şirket tarafından İBB'ye gönderilen yazı ile de söz konusu alandaki taşınmaza ait çalışmalar tamamlanıp faaliyete geçirilene dek kira tahakkuklarının dondurulmasına yönelik talepte bulunulmuştur.

Yapılan incelemede, Büyükşehir Belediyesi tarafından sosyal tesis olarak işletilmesi amacıyla Şirkete devredilen taşınmazın, devir tarihi üzerinden dört yıldan fazla zaman geçmesine rağmen atıl vaziyette bekletildiği, ancak söz konusu taşınmaz için Büyükşehir Belediyesine 2022 yılı için toplam 257.694,30 TL işletme bedeli tahakkuk ettirilerek Şirket kaynaklarında kayba neden olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; İstanbul Büyükşehir

Belediyesi Meclisinin 13.09.2018 tarih ve 1387 sayılı Kararı ile Şirkete işletme hakkı verilen taşınmazın kullanım açısından güvenli olmaması sebebi ile İBB tarafından renovasyona sokulmasının uygun bulunduğu, 10.12.2020 tarih ve 667 sayılı yazı ve 14.12.2022 tarih ve 596 sayılı yazı ile İBB Emlak Daire Başkanlığına başvurularak alanda basit bakım onarım dışında inşai faaliyetler gerektiğinden mevcut yapının kullanıma uygun hale getirilmesini ve bu süreçte Şirkete kira tahakkuk ettirilmemesinin talep edildiği, Şirketin bu konuda üzerine düşen yükümlülüğünü yerine getirdiği, Sayıştay bulgusunu takiben itirazda bulunulduğu, tahakkukun iadesi ile ilgili gerekli yazışma ve işlemlerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından söz konusu taşınmazın durumu ile ilgili İBB ile çeşitli yazışmalar yapılmış olsa da uzun yıllardır kamu kaynağı niteliğindeki taşınmazın atıl vaziyette tutulması ve ayrıca işletme bedeli ödenmesi, kaynakların verimli kullanılmamasına sebebiyet vermektedir.

Sonuç olarak, Şirketin, İBB'den işletme hakkı devri suretiyle tahsis aldığı ancak atıl vaziyette bekletilen ve sosyal tesis olarak kullanıma uygun olmadığı anlaşılan taşınmaz için yapılan işletme hakkı devrinin kaldırılmasına yönelik gerekli işlemleri yapması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Şirketin Hizmet Sunumunda Kullandığı Bazı Taşınmazları Ecrimisil Karşılığı Kullanması ve Şirket Tarafından Yasal Süresinde Peşin Ödeme Yapılmamasına Rağmen İndirimli Tahakkuk Kayıtları Yapılması

Şirketin İBB'nin mülkiyetinde olan 15 adet taşınmazı ecrimisil karşılığı kullandığı ve bu taşınmazların ecrimisil bedellerine ilişkin kayıtların hatalı yapıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesi gereği, belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılmakta ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanmaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Ecrimisil ve tahliye" başlıklı 75'inci maddesinin birinci fıkrasında aynen;

"Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, füzuli şağilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki

yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, Hazinesinin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve füzuli şağilin kusuru aranmaz.” hükmü tesis edilmiştir.

Mezkûr maddenin ikinci fıkrasında ise ecrimisile itiraz edilmemesi halinde yüzde yirmi, peşin ödenmesi halinde ise ayrıca yüzde onbeş indirim uygulanacağı, ecrimisilin füzuli şağil tarafından rızaen ödenmemesi halinde ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunacağı belirtilmiştir.

Aynı maddenin dördüncü fıkrasına göre de, işgal edilen taşınmaz malın; idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca 336 Sıra No.lu Milli Emlak Genel Tebliği'nin “Ecrimisilde indirim” başlıklı 11'inci maddesine göre; İlgilisine tebliğ edilen ve itiraz süresi olan otuz günü geçmeyen ecrimisillere itiraz edilmemesi şartıyla yüzde yirmi, ödeme süresi içerisinde yapılan peşin ödemelerde yüzde onbeş, indirim uygulanmaktadır. Ayrıca ecrimisil ihbarnamesinin ilgisine tebliğ tarihinden itibaren otuz günlük ödeme süresi içerisinde; düzeltme talebinde bulunulmak suretiyle itiraz edilmemekle birlikte süresinde ödenmediğinden tahsili için vergi dairelerine veya gelir servislerine intikal ettirilene sadece yüzde yirmi, oranında indirim uygulayabilecektir.

Yapılan incelemede, 31.12.2022 tarihi itibarıyla aşağıdaki tabloda gösterilen İBB'ye ait taşınmazların BELTUR AŞ tarafından ecrimisil karşılığı kullanıldığı, aynı zamanda ecrimisil bedellerinin yasal süre içerisinde peşin ödenmesi gibi bir durum olmamasına karşın bu bedellerin yüzde onbeş indirimli olarak Şirketin kayıtlarında tahakkuk ettirildiği tespit edilmiştir.

Tablo 4: Ecrimisil Karşılığı Kullanılan Taşınmazlar

Şube	Başlangıç Tarihi	İşgali Alanın Yüzölçümü	Aylık Ecrimisil Bedeli (TL)
Dalyan Parkı	01.10.2020	20m ²	1.300,00
Moda İnci Burnu	01.10.2020	20m ²	1.770,60
Göztepe Park	01.10.2020	72,30m ²	6.400,72
Tuzla Mini	01.09.2021	922m ²	1.797,90
Haydarpaşa Mini	01.09.2021	57,40m ²	746,20
Kartal Mini	01.09.2021	8m ²	1.040,00
Gazshane Restouran/Dondurma	01.09.2021	958,50m ²	9.968,40

Maçka-1	10.08.2021	11,76m ²	1.911,00
Maçka 2	10.08.2021	21,94m ²	3.565,25
Esenyurt	01.02.2022	124,96m ²	6.091,80
Mecidiyeköy Mini	01.09.2021	16,80m ²	2.730,00
Bebek Kafe	01.08.2022	17,20m ²	2.925,00
Florya Sahil	01.08.2022	18m ²	2.795,00
Ümraniye Mini	17.09.2022	145,65m ²	9.467,25
Bayrampaşa Mini	01.07.2022	36,05m ²	2.343,25

Bulgu bünyesinde ortaya konulan mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, ecrimisil bir kiralama yöntemi olmadığı gibi olağan bir taşınmaz idare yöntemi de değildir. Ecrimisil, işgale uğrayan ve işgal hali sonradan tespit edilen kamuya ait taşınmaz malın, işgalli kullanımı için fuzuli şagilden bunun bedelinin bir tazminat suretinde alınmasıdır. Öte yandan, işgal edilen taşınmaz mal için mülkiye amirine talepte bulunulması ve mülkiye amirince söz konusu taşınmazın 15 gün içinde tahliye ettirilmesi esastır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; İBB'nin ilgili birimi ile görüşülerek gerekli işlemlerin yapılması için iletişime geçileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, mevzuatta yeri olmayan ve tahliye işlemine konu olabilecek, Şirket faaliyetlerinde ecrimisil karşılığı kullanılan taşınmazların; kullanımından vazgeçilmeli, yasal sürede ödemesi yapılmamış olan ecrimisil bedellerine uygulanan peşin ödeme indirimlerinin kaldırılması gerekmektedir.

BULGU 4: Şirket Tarafından Kiraya Verilen Otopark Alanlarının İşletilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması

Beykoz Çubuklu Korusu, Üsküdar Küçük Çamlıca Korusu, Beşiktaş Yıldız Korusu, Sarıyer Emirgan Korusu içerisinde bulunan otopark alanlarının Şirket tarafından kiralanarak İSPARK AŞ'ye işletirildiği, sözleşme süresinin ise imza tarihinden önce başlatıldığı görülmüştür.

Beşiktaş Yıldız Parkı içinde bulunan Malta Köşkü, Çadır Köşkü, Sarıyer Emirgan Parkı içinde bulunan Pembe Köşk ile Sarı Köşk, Beykoz Çubuklu Korusunda bulunan Hidiv Kasrı, Yıldız ve Emirgan içindeki açık alanlar ile Yıldız Parkı içindeki pembe ve yeşil seraların 3 (üç) yıllığına kiralanması 08.08.1996 tarih ve 1853/1083 sayılı Belediye Encümeni kararı ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g pazarlık usulü maddesi ile Hamidiye Kaynak Suları San. ve Tic. AŞ' ye ihale edilmiştir. Belediye ile Hamidiye AŞ, 26.09.1996-31.12.1999 tarihleri arasında kapsayan dönem için kira sözleşmesini düzenleyip imza etmişlerdir. Sonrasında

yukarıda adı geçen kiralanan taşınmazlar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlık Makamının 02.01.1997 tarih ve 4047 sayılı onayı ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 66'ncı maddesi gereğince Hamidiye Kaynak Suları San. ve Tic. AŞ'den BELTUR AŞ' ye devredilmiştir. Halen İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile BELTUR AŞ arasındaki kiracılık ilişkisi, kira sözleşmeleri üçer yıllık dönemler halinde uzatılarak devam etmektedir.

Küçük Çamlıca Korusu ise 12.01.2017 tarih ve 52 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararına istinaden BELTUR AŞ tarafından işletilmektedir. Mezkûr Meclis Kararı; tesislerin (lokanta-çay evi ve tuvaletler) 5 yıl süreyle 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesine göre işletilmesini kapsamaktadır. İlgili kararın süresi ise 12.01.2022'de dolmuş olup 16.02.2022 tarihinde Şirket tarafından süre uzatım talebinde bulunulmuştur. Söz konusu yazı sonrası süre uzatımına ilişkin alınmış yeni bir meclis kararı ise söz konusu değildir.

Yapılan incelemede, Şirketin İSPARK AŞ ile Beykoz Çubuklu Korusu, Üsküdar Küçük Çamlıca Korusu, Beşiktaş Yıldız Korusu, Sarıyer Emirgan Korusu içerisinde bulunan otopark alanlarının işletilmesi için 01.07.2022 tarihinde 2.721.600,00 TL kira bedeli ile sözleşme imzaladığı, sözleşme süresinin ise imza tarihinden önce başlatılarak hatalı bir uygulama olarak 01.01.2022-31.12.2022 şeklinde belirlendiği tespit edilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde; Büyükşehir belediyesinin, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisleri, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebileceği; ya da bu yerleri belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebileceği hüküm altına alınmış, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri ise 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabi tutulmuştur.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 347'nci maddesine göre gerek kiracı olan BELTUR AŞ gerekse kiraya veren tarafından herhangi bir fesih bildiriminde bulunmadığından mezkûr kira sözleşmesinin devam ettiği, açık alanların da kira sözleşmesinin bir parçası olup kiracı olarak BELTUR AŞ tasarrufu altında olduğu, bu kapsamda söz konusu açık alanların otopark olarak İSPARK AŞ'ye Şirket tarafından kiralandığı belirtilmiştir.

Öte yandan, Küçük Çamlıca Korusuna ilişkin ise 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında İBB Meclis Kararı ile işletme hakkı 12.01.2017 tarihinde Şirkete verilen yerin

süresinin 12.01.2022’de dolduğu, 16.02.2022 tarihinde Şirket tarafından süre uzatım talebinde bulunulduğu, talebe henüz herhangi bir resmi yanıt alınmadığı, bu süre zarfında tahliyeye ilişkin de İBB tarafından herhangi bir yönlendirme yapılmadığı, bu minvalde BELTUR AŞ’ye tahsis edilen parselde yer alan alanda da İSPARK AŞ’ye otopark olarak işletilmek üzere kiralama yapıldığı ifade edilmiştir. Ancak ilgili tahsis kararının süresinin dolmuş olması, her ne kadar İBB tarafından süre uzatım talebine resmi bir dönüş olmasa ve söz konusu yerin tahliyesine ilişkin resmi bir işlem başlatılmasa da bu mecurun açık alanlarının İSPARK AŞ’ye Şirket tarafından kiraya verilmesinin, bulguda belirtilen saiklerle sonlandırılmasına ilişkin iş ve işlemlerin başlatılacağı ifade edilmiştir.

Öncelikle belirtme gerekir ki, Şirket cevabına istinaden Beykoz Çubuklu Korusu, Beşiktaş Yıldız Korusu, Sarıyer Emirgan Korusu’nda Şirketin İBB ile kiracılık ilişkisi devam ettiğinden ve kiracılık ilişkisi açık alanları da kapsadığından söz konusu yerlerde bulunan otopark alanlarının Şirket tarafından işletilmesinde bir beis bulunmamaktadır. Ancak gerek bu alanların gerekse Küçük Çamlıca Korusunda bulunan otopark alanının işletilmesi için 01.07.2022 tarihinde 2.721.600,00 TL kira bedeli ile sözleşme imzalanmasına karşın sözleşme süresinin, imza tarihinden önce başlatılarak hatalı bir uygulama olarak 01.01.2022-31.12.2022 şeklinde belirlenmesi hukuken kabul edilebilir nitelikte değildir.

Ayrıca Küçük Çamlıca Korusunun 5216 sayılı Kanun’un 26’ncı maddesi kapsamında belirlenen işletme süresi yani Şirket tarafından işletilme süresi dolmuştur. Eğer süre dolmamış olsaydı dahi 5216 sayılı Kanun’un 26’ncı maddesinde işletmek üzere İBB Meclisi tarafından BELTUR AŞ’ye verilen yerin bir sözleşme ile üçüncü kişilere işlettirilmesi mümkün değildir. Bu bağlamda Şirket cevabında da belirtildiği üzere söz konusu alanda bulunan otopark alanının işlettirilmesine ilişkin sözleşmenin sonlandırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, yukarıda ortaya konulan açıklamalar doğrultusunda söz konusu otopark alanlarının işletilmesine/işlettirilmesine yönelik iş ve işlemlerin yerine getirilmesi, sözleşme sürelerinin sözleşme akdetme tarihleriyle uyumlu olmasına gereken hassasiyet gösterilmelidir.

BULGU 5: Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararına İstinaden Şirkete İşletme Hakkı Devredilen Yerlerin Süresinin Dolması

Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı ile Şirkete işletme hakkı devredilen yerlerin ilgili meclis kararında öngörülen kullanım sürelerinin dolduğu, ancak yeni bir meclis kararı bulunmaksızın söz konusu alanların Şirket tarafından kullanımına devam edildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesinde; Büyükşehir belediyelerinin, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebileceği; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebileceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu hükme istinaden; 13.02.2015 tarihli 312 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı ile; Beykoz İlçesi, Çubuklu Mahallesi, 194 ada, 49 parselde bulunan Hidiv Kasrı Köşkü'nün müstemilatı olarak kullanılan binanın BELTUR AŞ'ye 5 (beş) yıllığına ve aylık 5.000 TL bedel karşılığında sosyal tesis olarak kullanılmak üzere tahsisi yapılmıştır. Aynı şekilde, 12.01.2017 tarihli 52 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı ile; Üsküdar İlçesi Küçük Çamlıca Korusu 183 pafta, 31 ada, 1 parsel üzerinde bulunan sosyal tesislerin (lokanta, çay evi ve tuvaletler) aylık 36.000,00 TL+KDV bedelle ve takip eden yıllarda bir önceki yılın bedeline "Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi On İki Aylık Ortalaması" oranında artış yapılarak 5 yıl süre ile ve bizzat BELTUR AŞ tarafından işletilmek şartıyla BELTUR AŞ'ye işletmesi devredilmiştir. Son olarak, 14.07.2017 tarihli 1194 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı ile de; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından Yenikapı Rekreasyon ve Etkinlik alanında bulunan Etkinlik Çadırının (tüm cüzleri ve demirbaşları) sosyal tesis olarak kullanılmak üzere 5 yıl süreyle ve elde edilecek net gelirin yıllık %25'i+KDV tutarında işletme bedelinin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına ödemesi şartıyla BELTUR AŞ'ye işletme devri yapılmıştır.

Yapılan incelemede, söz konusu meclis kararlarına istinaden Şirket tarafından kullanılan/işletilen adı geçen alanlara ilişkin Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından öngörülen sürelerin dolduğu, yenileyici herhangi bir meclis kararı bulunmamasına rağmen bu alanların Şirket tarafından işletilmeye/kullanılmaya devam edildiği tespit edilmiştir.

Tablo 5: Meclis Kararına Göre Kullanım Süresi Dolan Taşınmazlar

Şube	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Kira Hesabı	Tutar (TL)
Genel Müdürlük Ek Bina	13.02.2015	12.02.2020	Aylık Sabit	8.393,00
Küçük Çamlıca Korusu	12.01.2017	11.01.2022	Aylık Sabit	49.040,00
Yenikapı Dolgu Alanı	14.07.2017	13.07.2022	Net Karın %25'i	-

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle;

- Hidiv Kasrı Köşkünün Müştemilat Binası ile ilgili olarak Meclis Kararındaki sürenin 13.02.2020 tarihinde dolduğu, 2020 ve 2022 yıllarında tahsisin uzamasına ilişkin İBB'ye yazı yazılmasına karşın tahsis süresinin uzatılacağına ilişkin resmi herhangi bir dönüş olmadığı, İBB Emlak Yönetim Daire Başkanlığı, Emlak Şube Müdürlüğü'nün 06.02.2023 tarih ve E-83502474-190.01.08-2023.164981 sayılı Ecrimisil İhbarnamesi ile ilgili alana ilişkin 01.02.2017-01.01.2022 tarihleri için 53 (elliüç) aylık toplam 361.883,72 TL tutarında ecrimisil tutarı tahakkuk ettirildiği,

- Küçük Çamlıca Korusu ile ilgili olarak ilgili tahsisin süresinin uzatılmasına ilişkin Şirket tarafından 16.02.2022 tarih ve 116 Sayılı yazı ile İBB Emlak Yönetim Daire Başkanlığı, Emlak Şube Müdürlüğü'ne süre uzatım talebinde bulunulduğu, söz konusu yazıya resmi bir dönüş henüz alınmadığı,

- Yeni Kapı Dolgu alanında ise Şirket tarafından tahliye işlemlerinin gerçekleştirildiği,

İfade edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki; Hidiv Kasrı Köşkünün Müştemilat Binasının ecrimisil karşılığı kullanımına devam edilmesi yerinde bir uygulama değildir. Mevzuat hükümleri gereği ecrimisil bir kiralama yöntemi olmadığı gibi olağan bir taşınmaz idare yöntemi de değildir. Ecrimisil, işgale uğrayan ve işgal hali sonradan tespit edilen kamuya ait taşınmaz malın, işgalli kullanımı için fuzuli şagilden bunun bedelinin bir tazminat suretinde alınmasıdır. Öte yandan, işgal edilen taşınmaz mal için mülkiye amirine talepte bulunulması ve mülkiye amirince söz konusu taşınmazın 15 gün içinde tahliye ettirilmesi esastır. Bu bağlamda, mevzuatta yeri olmayan ve tahliye işlemine konu olabilecek, Şirket faaliyetlerinde ecrimisil karşılığı kullanılan söz konusu taşınmazın kullanımından vazgeçilmeli, mevzuat hükümlerine uygun olacak şekilde tahsis veya kiralama yoluna gidilmelidir. Küçük Çamlıca Korusu ile ilgili olarak şu anda Şirketin söz konusu alanı kullanımı hukuki bir dayanaktan yoksun olup İBB ile yazışma yapılmış olsa dahi söz konusu alanın kullanımını meşrulaştıracak adımlar atılmaya devam edilmelidir. Yeni Kapı Dolgu alanının 2023 yılında tahliye edilmesi İBB Meclisi tarafından alınmış yeni bir tahsis kararı olmadığından yerinde bir uygulamadır.

Sonuç olarak, söz konusu alanları kullanımına/işletilmesine Şirket tarafından devam edilecekse mevzuat hükümleri doğrultusunda gerekli iş ve işlemlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Yasal Yükümlülüklerin Zamanında Yerine Getirilmemesi ve Bu Nedenle İlave Masraflara Katlanması

Şirketin vergi borcu, prim borcu, ilam ve icra ödemeleri, fatura ödemeleri vb. bazı ödemelerini zamanında yapmadığı, bu nedenle gecikme bedeli, faiz, gecikme zammı, idari ceza gibi ilave maliyetlere katlanmak zorunda kaldığı görülmüştür.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesinde, hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri dolayısıyla ilgililerin gelir vergilerine mahsuben işveren tarafından gerçekleştirilecek tevkifatlarla ilişkin detaylı açıklamalara yer verilmiş, 84'üncü maddesinde ise söz konusu tevkifatlar dolayısıyla muhtasar beyanname verileceği düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 98'inci maddesinde, vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanların bir ay içinde tevkif ettikleri vergileri ertesi ayın yirmi üçüncü günü akşamına kadar (Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 29.03.2019 tarih ve 115 numaralı Sirküler gereğince yirmi altıncı günü akşamına kadar) vergi dairesine bildirmeye mecbur olduğu, 119'uncu maddesinde ise yapılan vergi tevkifatının, vergi kesenler tarafından beyanname verecekleri ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar bağlı buldukları vergi dairesine yatıracakları belirtilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 86'ncı maddesinde işverenlerce Kuruma verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinin şekli, içeriği, ekleri, ilgili olduğu dönemi, verilme süresi ve diğer hususlar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle belirleneceği hükmü yer almıştır. Mezkur maddede belirtilen hususları düzenleyen Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 102'nci maddesinde aylık prim ve hizmet belgelerinin en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23'ünde Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderileceği, 108'inci maddesinde ise prim tutarlarının da en geç söz konusu ay sonuna kadar Kuruma ödeneceği belirtilmiştir.

Özetle; Şirket tarafından işçilerin ücretlerinden, söz konusu kişilerin gelir vergilerine mahsuben kesilen tutarlar ilgili ayı takip eden ayın 26'ncı günü akşamına kadar beyan edilip ödenmelidir. Ayrıca sosyal güvenlik primleri de benzer şekilde işçi ücretlerinden kesilmeli, Şirkete ait prim de bu tutara eklenerek belirlenen sürelerde ilgili Kuruma bildirilmeli ve ödenmelidir. Mahkeme ilamı ile belirtilen yükümlülüklerin ise geciktirilmeksizin yerine getirilmesi gerektiği açıktır.

Yapılan incelemede, Şirketin; 2022 yılı sonu itibarıyla vadesi geçmiş 4.571.456,05 TL sosyal güvenlik prim borcu ve 2.654.876,80 TL vergi borcu bulunduğu, aynı zamanda gerek

2022 yılı içerisindeki ödeme dönemlerinde vergi ve prim borçlarının süresinde ödenmemesinden gerek mahkeme ve icra ödemesi, aidat ve fatura ödemesi gibi diğer zorunlu ödemelerin zamanında yapılmamasından dolayı 2022 yılında toplamda 2.116.255,81 TL gecikme zammı, faiz ve benzeri ödemelere katlanmak zorunda kaldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; ülkemizde yaşanan yüksek enflasyonun etkisi ile girdi fiyatları ve personel ücretlerinin aşırı arttığı, bulunulan sektör itibari ile özellikle kış aylarında satışların düşmesi ile birlikte bazı yükümlülüklerin yerine getirilemediği, bu aşamada Şirket önceliğinin personel ücretlerini ödemek ve devamlılığın sağlanması için tedarikçi ödemelerinin gerçekleştirilmesi olduğu belirtilmiştir. Zamanında ifası yerine getirilemeyen vergi ve SGK ödemelerinin 2023 yılının ilk yarısında 7440 sayılı ve 6183 sayılı Kanun kapsamında yapılandırıldığı, ilerleyen süreçte imkânlar dâhilinde söz konusu yükümlülüklerin vadesinde yerine getirilmeye çalışacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na göre gecikme faizi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'a göre gecikme zammı gibi fer'i alacakların doğmasına ve Şirketin ilave mali yük altına girmesine sebebiyet vermektedir. Bu nedenle, kanunen zorunlu ödemelerin vadelerine dikkat edilmesi ve ödemelerin geciktirilmeksizin yapılması önem arz etmektedir.

BULGU 7: Çeklerin İleri Tarihli Düzenlenerek Bir Borçlanma Aracı Olarak Kullanılması

Şirket tarafından çeklerin vadeli olarak düzenlenip ödemelerin ötelenmesi nedeniyle, bugünkü yükümlülüklerin ileride elde edilmesi tahmin edilen nakit akışlarıyla karşılanmasına sebebiyet verildiği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Muacceliyet" başlıklı 795'inci maddesinde; "*Çek görüldüğünde ödenir. Buna aykırı herhangi bir kayıt yazılmamış hükmündedir.*" denilmek suretiyle çekin bir ödeme aracı olarak düzenlendiği, çekte vadenin bulunamayacağı ve bankaya ibraz edildiği anda karşılığının banka tarafından ödeneceği hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile çekin kredi aracı olarak kullanılması önlenmeye çalışılmıştır.

5941 sayılı Çek Kanunu'nun Geçici 3'üncü maddesinin beşinci fıkrasında; "*31.12.2023 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir.*" hükmü tesis edilmiştir. Söz konusu hüküm, muhatap banka elinde karşılığı

bulunmadan çek verilmesini mevzuata uygun hale getirmeyip, çeklerin ibraz edilebilecekleri sürelerle ve hukuki sorumluluklara ilişkin geçici bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

(1) seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde 103-Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabına ilişkin olarak; işletmenin üçüncü kişilere bankalardan çekle veya ödeme emri ile yapacağı ödemelerin bu hesapta izleneceği, kişilere çek ve ödeme emri verildiğinde hesaba alacak, çek ve ödeme emirlerinin bankadan tahsil edildiği anlaşıldığında bu hesaba borç, bankalar hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde, Şirket tarafından 2022 yılı içerisinde vade yapıları ve tutarları farklı olacak şekilde 22 adet ileri tarihli çek düzenlendiği, bu çeklerin toplam tutarının 30.096.523,65 TL olduğu, 31.12.2022 tarihi itibarıyla söz konusu tutardan yalnızca 4.173.297,45 TL'nin ödendiği, vade yapısı cari yılı aşan ve ödenmesi gereken 25.923.226,20 TL'lik çek olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; çekin bankaya ibrazı ile ödenmesinin Türk Ticaret Kanunu'na göre esas olduğu, buna karşın Türk ticaret hayatının olağan akışında çekin, ödeme fonksiyonu dışında, vade verilmek suretiyle bir kredi fonksiyonu ile de işlem görebildiği ve bu durumun ticari uygulamada yerleşik ve geniş bir uygulama haline geldiği belirtilmiştir. Bu uygulamanın yaygınlığını göz ardı edemeyen kanun koyucunun da zamanla bu gerçeği kabul ederek zaman zaman kanunlaştırdığı ve her seferinde yenilediği "geçici" düzenlemelerle çekte vade uygulamasına yasal dayanak sağladığı, Çek Kanunu'nun Geçici 3'üncü maddesinde; "*31/12/2023 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir.*" hükmünün tesis edildiği ifade edilmiştir.

Ayrıca Şirketin bulunduğu sektör itibarı ile pandeminin ekonomik yükünü hala atlattığı, kış aylarına girilmesi ile birlikte gelirlerin düşüp personel, enerji ve kira gibi giderlerin artarak devam etmesinin tedarikçi ödemeleri gibi bazı ödemeleri zamanında yerine getirememelerine sebep olduğu, bundan dolayı alternatif ödeme yöntemi olarak çek ile ödemenin kullanıldığı, keşide edilen çeklerin tahakkuk etmiş borç rakamlarını değiştirmediği, ilaveten vadesi geçmiş borçların vadesinin daha da ileri bir tarihe ötelenmesini sağladığı, bu yönüyle çeklerin Şirket kaynaklarını daha verimli kullanılması için önemli bir araç haline geldiği, düzenlen çeklerin aynı zamanda Şirketin icra ve ürün tedarik problemlerinin önüne geçilmesini de sağlayarak kamu kaynaklarının etkin, etkili ve verimli kullanılmasını ve kamu hizmetlerinin devamlılığını sağladığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından ileri tarihli çek düzenlenmesi olağan, Şirket menfaatleriyle uyumlu, borçların vadesini uzatan, yerinde bir uygulama olarak değerlendirilse de bu uygulama, Şirket tarafından çeklerin vadeli olarak düzenlenip ödemelerin ötelenmesi nedeniyle, bugünkü yükümlülüklerin ileride elde edilmesi tahmin edilen nakit akışlarıyla karşılanmasına sebep olacaktır. “31/12/2023 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir.” hükmü bulguda da belirtildiği üzere muhatap banka elinde karşılığı bulunmadan çek verilmesini mevzuata uygun hale getirmemekte, çeklerin ibraz edilebilecekleri sürelerle ve hukuki sorumluluklara ilişkin geçici bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

Sonuç olarak, çekler yukarıda açıklanan mevzuatta ödeme aracı olarak düzenlenmiştir. Çekin vadeli olarak düzenlenerek ödemenin ötelenmesi onu kredi aracı haline getirmekle kalmayıp aynı zamanda bugünkü yükümlülüklerin ileride elde edilmesi tahmin edilen gelirlerle karşılanmasına da sebebiyet vermektedir. Söz konusu uygulama kamu kaynaklarının etkin, etkili ve verimli kullanılmasını engellediği gibi, kamu hizmetlerinin devamlılığı açısından da önemli sakıncalar içermektedir.

BULGU 8: Finansal Kiralama İşlemleri İçin Meclis Kararı Alınmaması ve Ek Mali Külfete Katlanması

Şirketin, borçlanma mahiyetinde olan finansal kiralama işlemleri için meclis kararı alınmadığı ve ilave maliyetlere katlandığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Borçlanma” başlıklı 68’inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarının, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamayacağı, bu miktarın büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanacağı hükmü tesis edilmiştir.

Aynı maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde ise; Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının onayı ile

yapabileceği hükmü tesis edilmiştir.

6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde finansal kiralama; bir finansal kiralama sözleşmesine dayalı olmak koşuluyla, bu Kanun veya ilgili mevzuatı uyarınca yetkilendirilen kiralayan tarafından finansman sağlamaya yönelik olarak bir malın mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi; kiracıya kira süresi sonunda malın rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması; kiralama süresinin malın ekonomik ömrünün yüzde sekseninden daha büyük bir bölümünü kapsaması veya finansal kiralama sözleşmesine göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının malın rayiç bedelinin yüzde doksanından daha büyük bir değeri oluşturması hâllerinden herhangi birini sağlayan kiralama işlemi şeklinde tanımlanmıştır.

Söz konusu finansal kiralama işlemlerinin bir finansman aracı olarak kullanıldığı ve niteliği itibariyle bir borçlanma aracı olduğu açıktır. Şöyle ki; finansal kiralamaya konu olan işlem finansal kiralama sözleşmesine bağlanmakta, ödeme planı oluşturulmakta, söz konusu ödeme planı vade içermekte (kira vadesi), vadesi gelen tutarlar anaparanın üzerine faiz işletilerek finansmandan yararlanan tarafça ödenmektedir.

Ayrıca, Tek Düzen Hesap Planında 301/401-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar “Mali Borçlar” altında düzenlenmiştir. Vade yapısına göre kiracıların finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi bir yılı geçmeyen borçlarının izlendiği hesap olarak 301-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar, vadesi bir yılı aşan borçlarının izlendiği hesap olarak da 401-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar hesabı ihdas edilmiştir.

Yapılan incelemede, Şirketin 2022 yılı içerisinde finansal kiralama yöntemiyle borçlandığı ancak söz konusu borçlanma işlemleri gerçekleştirilirken İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi kararının alınmadığı görülmüştür. Öte yandan, söz konusu finansal kiralama sözleşmeleri gereği Şirketin ekstra faiz yükümlülüğüne girdiği ve bundan kaynaklı olarak ilave KDV maliyetine katlandığı tespit edilmiştir.

Şirket tarafından finansal kiralama yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen sözleşmeler gereği ödenen tutarlar ve katlanılan ekstra maliyetler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 6: 2022 Yılında Yapılan Finansal Kiralama Sözleşmelerine İlişkin Bilgiler

Finansal Kiralama Sözleşme Numarası	Anapara	Faiz	KDV'siz Kira (TL)	KDV'li Kira (TL)
-------------------------------------	---------	------	-------------------	------------------

22529 No.lu Leasing	654.703,31	170.852,77	825.556,08	974.156,17
22655 No.lu Leasing	2.995.668,81	881.687,48	3.877.356,29	4.575.280,42
22704 No.lu Leasing	1.503.650,68	442.764,56	1.946.415,24	2.296.769,98
Toplam	5.154.022,80	1.495.304,81	6.649.327,61	7.846.206,58

Tablo 7: 31.12.2022 Tarihi İtibariyle Finansal Kiralama Sözleşmeleri Kapsamında Ödenen Tutarlar

Finansal Kiralama Sözleşme Numarası	Anapara	Faiz	KDV'siz Kira (TL)	KDV'li Kira (TL)
22529 No.lu Leasing	159.669,68	66.885,22	226.554,90	267.334,78
22655 No.lu Leasing	787.781,20	344.387,53	1.132.168,73	1.335.959,10
22704 No.lu Leasing	395.342,25	172.828,37	568.170,62	670.441,33
Toplam	1.342.793,13	584.101,12	1.926.894,25	2.273.735,22

Buna göre; Şirket tarafından finansal kiralama sözleşmeleri nedeniyle 2022 yılı içerisinde 1.342.793,13 TL anapara ödemesi, 584.101,12 TL faiz ödemesi yapılmış olup söz konusu ödemelerin KDV yüküyle birlikte Şirkete maliyeti 2.273.735,22 TL olmuştur. 31.12.2022 tarihi itibariyle Şirketin KDV yüküyle birlikte ödenmemiş toplam 5.572.471,36 TL (7.846.206,58-2.273.735,22= 5.572.471,36) borcu bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; 5393 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinden bahsedilmiş, finansal kiralama işleminin banka kredisi gibi bir borçlandırıcı işlemi olmadığı orta ve uzun vadeli yatırımların finansmanında kullanılan bir satınalma yöntemi olduğu, bu nedenle finansal kiralama işlemlerinde meclis kararı alınmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından finansal kiralama işleminin bir borçlanma yöntemi olmadığı, satınalma yöntemi olduğu ifade edilmiş olsa da bulgu bünyesinde de ortaya konulduğu üzere finansal kiralama özünde; finansal kiralama sözleşmesine bağlanan, ödeme planı oluşturulan, söz konusu ödeme planı vade içeren (kira vadesi), vadesi gelen tutarlar anaparanın üzerine faiz işletilerek finansmandan yararlanan tarafça ödenen niteliği itibariyle bir borçlanma/finansman aracıdır. Ayrıca, Tek Düzen Hesap Planında 301/401-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar “Mali Borçlar” altında düzenlenmiştir.

Sonuç olarak, niteliği itibariyle bir iç borçlanma aracı olan finansal kiralama işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin yeniden değerlendirilme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam %10'unu geçmeyen iç borçlanmalarda uygulanan mevzuat hükmü gereğince belediye meclis kararının alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 9: Şirket Faaliyetlerinin Sürdürülebilirliği Açısından Riskli Hususların Bulunması

a) Şirket Öz Kaynaklarının Yıllar İtibariyle Eksi Bakiye Vermesi

Şirketin, Öz Kaynaklarının yıllar itibariyle gerçekleşen zararlar nedeniyle karşılıksız kalarak eksi bakiye verdiği, bu nedenle Şirket aktiflerinin, kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar toplamını karşılamadığı görülmüştür.

Aşağıdaki tabloda Şirketin yıllar itibariyle dönem kar ve zararları ile öz kaynak değişim tutarlarına yer verilmiştir.

Tablo 8: Yıllar İtibariyle Öz Kaynaklar Değişim Tutarları

Yıl	Ödenmiş Sermaye (TL)	Yedek Akçeler (TL)	Önceki Dönem Kar veya Zararları (TL)	Dönem Karı veya Zararı (TL)	Öz Kaynaklar (TL)
2019	41.000.000,00	1.660.503,48	0	-30.849.586,69	11.810.916,79
2020	41.000.000,00	1.660.503,48	-30.849.586,69	-60.308.501,02	-48.497.584,23
2021	41.000.000,00	41.615.503,48	-91.158.087,71	-51.689.337,90	-60.231.922,13
2022	41.000.000,00	56.827.378,48	-142.847.425,62	-83.800.055,84	-128.820.102,98

Tablodaki verilere bakıldığında, Şirket öz kaynaklarının son üç yıllık dönemde eksi bakiye verdiği, Şirket aktiflerinin toplam yabancı kaynakları karşılamadığı ve bu çerçevede sermaye ve yedek akçeler toplamının tamamının karşılıksız kaldığı görülmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun sermayenin kaybı ve borca batık olma durumuna ilişkin "Çağrı ve bildirim yükümü" başlıklı 376'ncı maddesinde; şirket aktif toplamının, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, yönetim kurulunun, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildireceği ve şirketin iflasını isteyeceği hususları düzenlenmiştir.

Anılan Yasa hükmünün uygulama esaslarını düzenleyen 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in 12'inci maddesinde, borca batık olma durumu, şirketin aktiflerinin borçlarını karşılayamaması hali şeklinde tanımlanmış; 13'üncü maddesinde ise şirketlerin sermaye kaybı veya borca batık olma durumlarının, 6102 sayılı Kanun'un 88'inci maddesine göre hazırlanacak finansal tablolar esas alınarak belirleneceği belirtilmiştir.

Tebliğ'in geçici 1'inci maddesine 26.12.2020 tarihinde eklenen ifade ile borca batık olma durumuna ilişkin yapılan hesaplamalarda; 01.01.2023 tarihine kadar henüz ifa edilmemiş

yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararlarının tamamı ile 2020 ve 2021 yıllarında tahakkuk eden kiralamalardan kaynaklanan giderler, amortismanlar ve personel giderlerinin toplamının yarısının dikkate alınmayabileceği ifade edilmiştir.

Şirket tarafından Tebliğ'in geçici 1'inci maddesi ile belirtilen ihtiyari giderlerin dikkate alınmaması ile yapılan hesaplamayla, 376'ncı madde kapsamında borca batık olma durumu oluşmamasıyla birlikte; öz kaynakların yıllar itibariyle eksi bakiye vermesinin Şirket faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından risk oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; Covid-19 salgın hastalığı, "pandemi" döneminde getirilen kısıtlamalar ve tam gün sokağa çıkma yasakları nedeniyle 2020, 2021 yılları içerisinde müşteri sayılarında ciddi düşüşler meydana geldiği, gelirlerdeki bu düşüşlerin, gider tasarrufları yoluyla karşılanmaya çalışıldığı fakat Şirketin maliyetlerinin büyük bölümünü sabit maliyetler oluşturduğundan, karlılıktaki düşüşün engellenemediği belirtilmiştir. Ayrıca Şirketin yapmış olduğu talep üzerine 10.12.2020 tarihinde 70.000.000,00 TL sermaye artışı talebinde bulunulmuş olmasına karşın söz konusu talebin İBB meclisince 40.000.000,00 TL olarak kabul gördüğü, 13.10.2022 tarih ve 1260 sayılı Meclis Kararı ile de Şirket sermayesinin 142.000.000 TL'ye çıkarılması hususunda karar verildiği ve Ticaret Sicil Müdürlüğüne 06.06.2023 tarih ve 10846 Sayılı Ticaret Sicil Gazetesinde tescil ve ilan olunan Olağanüstü Genel Kurulu Kararı ile Şirket sermayesinin 142.000.000 TL'ye çıkarıldığı ifade edilmiştir. Son olarak, Şirket yönetimi tarafından öz kaynakları olumsuz etkileyen işletmelerden Küçük Çamlıca, Su Köşkü, Malta Köşkü, Sarı Köşk ve Pembe Köşk'deki operasyonların sonlandırmasının planlandığı, Şirket Yönetim Kurulunun Genel Kurula gerekli çağrı ve bilgilendirmeleri yaparak Genel Kurulda alınması gereken ek iyileştirici önlemleri sunacağı belirtilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki; önceki yıl verilerine bakıldığında, 2017 ve 2018 yılları faaliyet sonuçlarının olumsuz sonuç doğurmadığı (sırasıyla 1.664.918,93 TL ve 148.036,04 TL dönem karı), sermayedeki eriyişin pandemi ilanı öncesi dönemde 2019 yılı sonu itibariyle gerçekleşen 30.849.586,69 TL dönem zararı ile başladığı görülmektedir. Dolayısıyla Covid-19 salgınının Şirket faaliyetleri üzerinde olumsuz etkisinin olduğunu söylemek mümkün olmakla birlikte, meydana gelen zararları doğrudan salgın tedbirlerine bağlamak da mümkün değildir.

Diğer taraftan, her tacirin amacı kar elde etmek olduğundan, Şirket zararlarının sermaye artışı yoluyla telafisinin birincil politika olmaması gerektiği ve Şirket organlarınca iyileştirici tedbirlere öncelik verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Ayrıca Şirket tarafından ek

iyileştirici önlemler alınacağı, sermaye eriyişine sebep olan bazı lokasyonlarda yer alan operasyonlardan vazgeçileceği cevap olarak sunulmuş olup mevcut haliyle öz kaynakların yıllar itibariyle eksi bakiye vermesinin Şirket faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından risk oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, Şirket organlarının iyileştirici tedbirlere ivedi bir şekilde öncelik verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

b) Şirketin Vadesi Geçmiş Borçlarının Fazla Olması

Şirketin faaliyetlerini yürütürken; mal ve hizmet alımı yaptığı firmalara, Büyükşehir Belediyesine ve Büyükşehir Belediyesi iştiraklerine yüklü tutarda vadesi geçmiş borcu olduğu görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Ticari hükümlerle yasaklanmış işlemler ile mal ve hizmet tedarikinde geç ödemenin sonuçları" başlıklı 1530'uncu maddesinin ikinci fıkrasında; ticari işletmeler arasındaki mal ve hizmet tedariki amacıyla yapılan işlemlerde, alacaklının, kanundan veya sözleşmeden doğan tedarik borcunu yerine getirmiş olmasına rağmen, borçlunun, gecikmeden sorumlu tutulamayacağı hâller hariç, sözleşmede öngörülmuş bulunan tarihte veya belirtilen ödeme süresinde borcunu ödememesi halinde, ihtara gerek olmaksızın temerrüde düşeceği hüküm altına alınmıştır. Mezkûr maddenin üçüncü fıkrasında da; temerrüde düşen borçlunun alacaklısının, sözleşmede öngörülen tarihten ya da ödeme süresinin sonunu takip eden günden itibaren, şart edilmemiş olsa bile faize hak kazanacağı hükmü tesis edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda, Şirketin 31.12.2022 tarihi itibariyle ödenmemiş olan toplam borçları ve vadesi geçen borç tutarlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 9: 31.12.2022 Tarihi İtibariyle Şirketin Borçlarına İlişkin Bilgiler

Borçlu Olunan Yer	Toplam Bakiye (TL)	Vadesi Geçen Bakiye (TL)
Hammadde Alım Firmaları	48.634.226,96	48.364.861,55
Hizmet Alım Firmaları	23.099.754,46	22.276.994,69
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	12.295.732,23	11.818.425,11
İştirakler	30.302.628,17	28.466.220,05
Diğer	3.546.004,41	536.127,84
Toplam	117.878.346,23	111.462.629,24

Yapılan incelemede, detayı yukarıdaki tabloda görüleceği üzere Şirketin 31.12.2022 tarihi itibariyle hammadde aldığı firmalara 48.364.861,55 TL, hizmet aldığı firmalara

22.276.994,69 TL, Büyükşehir Belediyesine 11.818.425,11 TL, Büyükşehir Belediyesi iştiraklerine 28.466.220,05 TL, bunların dışında da 536.127,84 TL olmak üzere, toplam 111.462.629,24 TL vadesi geçmiş borcu bulunduğu tespit edilmiştir.

Şirketin karlılık durumu ile gelir gider yapısı göz önünde bulundurulduğunda, Şirket faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından 111.462.629,24 TL'lik vadesi geçmiş borcun bulunması ve söz konusu borçlara ilişkin yılı içerisinde faiz ödenmemiş olsa da faiz ödenme riskinin söz konusu olmasından dolayı Şirket tarafından önlem alınması gereken bir husustur.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; Şirketin iyileştirici tedbirleri alarak vadesi geçen tedarikçi yükünü her geçen gün daha da azalttığı, Şirketin tahakkuk etmiş ticari borçlarının tümünde ticaretin olağan akışına aykırı herhangi bir durumun söz konusu olmadığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından tedarikçi borç yükünün her geçen gün azaltıldığı ifade edilmiş olsa da vadesi geçmiş mevcut borç yükü yılı içerisinde faiz ödenmemiş olsa da faiz ödenme riskinin de söz konusu olmasından dolayı Şirket tarafından önlem alınması gereken bir husustur. Kaldı ki; vadesi geçmiş borçlar sadece tedarikçi borç yükünden oluşmamakta, Şirketin; İBB, İBB'nin iştirak şirketleri ve başkaca vadesi geçmiş borçları da bulunmaktadır.

Sonuç olarak, Şirketin karlılık durumu ile gelir gider yapısı göz önünde bulundurulduğunda, Şirket faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından Şirket organlarının iyileştirici tedbirlere ivedilikle öncelik verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: Şirketin Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi ile Olan İlişkilerinde Hatalı Uygulamaların Bulunması

Şirketin, Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi'ne (BYMAOTİ) yılı içerisinde faizsiz bir şekilde borç verdiği, adi ortaklık adına yapılan alımların Şirket üzerinden yapılarak alım bedeli üzerinden BYMAOTİ'ye ve Boğaziçi Yönetim AŞ'ye yansıtma faturası kesildiği görülmüştür.

Beltur AŞ, Boğaziçi Yönetim AŞ ve İstanbul Akvaryum Turizm Ticaret Limited Şirketi 05.05.2021 tarihinde iş ortaklığı sözleşmesi imzalanmış olup sözleşmeye göre Beltur AŞ'nin iş ortaklığındaki hissesi %51, Boğaziçi Yönetim AŞ'nin iş ortaklığındaki hissesi %48 ve İstanbul Akvaryum Turizm Ticaret Limited Şirketi'nin iş ortaklığındaki hissesi %1 olarak belirlenmiştir.

İş ortaklığı şeklinde teşekkül eden ortak girişim sözleşmesinin konusunu; Tarım ve

Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar 1. Bölge Müdürlüğü, İstanbul Şube Müdürlüğü tarafından ihaleye çıkarılmış bulunan “Büyükada Tabiat Parkı İşletmecilik İhalesi” işi için iş ortaklığı kurulması oluşturmaktadır.

İş ortaklığının amacı ise “Büyükada Tabiat Parkı İşletmecilik İhalesi”nin iş ortaklığı üzerinde kalması halinde ihale ile üstlenilen işlerin gerçekleştirilmesi ve elde edilen kazancı veya zararı iş ortaklığında bulunan hissedarların oranları dâhilinde paylaşılmasıdır. Söz konusu sözleşme kapsamında Beltur AŞ pilot ortak konumundadır.

Mezkûr sözleşmeye göre, iş ortaklığının süresi; “Büyükada Tabiat Parkı İşletmecilik İhalesi” işinin süresi ile sınırlı olup, ihale konusu işin ve bu işle ilgili bütün yükümlülüklerin sona ermesi ile birlikte iş ortaklığı da sona erecektir.

Ortak girişim olarak 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamındaki ihaleye giren Beltur AŞ, Boğaziçi Yönetim AŞ ve İstanbul Akvaryum Turizm Ticaret Limited Şirketi ihaleyi kazanmış ve Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar 1. Bölge Müdürlüğü ile Büyükada Tabiat Parkı sınırları içerisindeki “plaj hizmetleri, kapı girişi, organizasyon, tuvalet, 44 adet normal konaklama ünitesi, 5 adet süit konaklama ünitesi, 1 adet kır lokantası, 2 adet kır kahvesi, 4 adet büfe işletilmesi” için 03.09.2021 tarihinde sözleşme imzalamıştır.

21.12.2021 tarihli ve 10477 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde BYMAOTİ’nin 15.12.2021 tarihinde tescil edildiği belirtilerek yayımlanmıştır. Ticari işletmenin sermayesi 50.000,00 TL olarak belirlenmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 18’inci maddesinin ikinci fıkrasında; her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. İktisadi amaçla kurulan bir şirketin faaliyetlerini gerçekleştirirken, kuruluş amacına uygun hareket etmesi ve karlılığı daima ön planda tutması basiretli bir iş adamı gibi davranmanın bir gereğidir. Bu nedenle, bir şirketin sahip olunan ekonomik kaynaklarla kendi lehine sonuçlar doğuracak şekilde, verimliliği ön planda tutarak hukuki ve ekonomik tasarruflarda bulunması gerekmektedir. Aksi bir uygulama, yani şirketin kaynaklarını kendi lehine değil de başkasının lehine kullanması; iktisadi, ticari ve teknik icaplara uygun düşmeyeceği gibi ortaklar dışında kalan ancak, şirketin iktisadi faaliyetiyle ilgili üçüncü şahısların (alacaklılar, finansal kuruluşlar, devlet gibi) haklarına da zarar verebilir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun “Transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı” başlıklı 13’ncü maddesinin birinci fıkrasında; kurumların, ilişkili kişilerle

emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunmaları halinde, kazancın tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılacağı belirtilerek alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama ve kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye, ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemlerin her hal ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ilişkili kişi; kurumların kendi ortakları, kurumların veya ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek kişi veya kurum ile idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulundurduğu gerçek kişi veya kurumları ifade eder şeklinde tanımlanmıştır.

Mezkûr maddenin üçüncü fıkrasında ise emsallere uygunluk ilkesinin; ilişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım ya da satımında uygulanan fiyat veya bedelin, aralarında böyle bir ilişkinin bulunmaması durumunda oluşacak fiyat veya bedele uygun olmasını ifade ettiği hüküm tesis edilmiştir.

Bu bağlamda, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak ödünç para alınması ve verilmesi işlemleri transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı sayılmaktadır.

İlgili maddenin 4'üncü fıkrasında ise; kurumların, ilişkili kişilerle yaptığı işlemlerde uygulayacağı fiyat veya bedelleri mahiyetine en uygun olanını kullanarak; karşılaştırılabilir fiyat yöntemi, maliyet artı yöntemi, yeniden satış fiyatı yöntemi, işlemsel kâr yöntemi ya da emsallere uygun fiyata bu yöntemlerden herhangi birisi ile ulaşma olanağı yoksa mükellefin işlemin niteliğine uygun olarak kendi belirleyeceği bir yöntemle ulaşacağı hükmü tesis edilmiştir.

Ortaklarına cari hesap yoluyla borç para kullandıran sermaye şirketleri yönünden bu işlem, ticari bir iş diğer bir deyimle ticari anlamda bir finans hizmetidir. Çünkü ortaklar şirketten faizsiz aldıkları ödünç paralarla finansman gereksinimlerini karşılamakta, banka veya diğer finans kurumlarından kredi temin etmek suretiyle katlanacakları bir finansman yükünden kurtulmaktadırlar. Şirket ise, işletmede atıl bulunan bir parayı ortağına borç olarak vermesi veya kullandırması nedeniyle, bu parayı çeşitli şekillerde değerlendirmek suretiyle elde edebileceği bir gelirden mahrum kalmaktadır. Bu şekilde, ortaklar şirkete ait parayı herhangi bir karşılık ödemediği kullanırken, şirketler tarafından ortaklara bir menfaat sağlanmaktadır. Ayrıca, Şirket

tarafından tedarik edilen birçok kalemden oluşan mal, hizmet alımlarının aynı bedel üzerinden yansıtma faturası ile BYMAOTİ'ye ve Boğaziçi Yönetim AŞ fatura edilmesi ve söz konusu alımlara ilişkin bedellerin büyük çoğunluğunun tahsil edilmemesi Şirketin mali tablolarını olumsuz yönde etkilemekte, Şirketi ilişkili kişi için alım yapan ve karlılık ile çalışmayan bir konuma getirmektedir.

Yapılan incelemede, 2022 yılında muhtelif tarihlerde Şirketin BYMAOTİ'ye 477.859,27 TL borç verdiği ancak söz konusu tutarlara adet faizi işletmediği, ayrıca Şirket tarafından, BYMAOTİ için tedarik edilen birçok mal, hizmet kalemlerinden oluşan işler için 2022 yılında 11.579.012,82 TL'lik faturalı alım yapıldığı, bu tutarın 8.772.918,84 TL'sinin yansıtma faturası ile BYMAOTİ'ye, 2.806.093,98 TL'si de Boğaziçi Yönetim AŞ'ye fatura edildiği, iade edilen stoklar, iptal olan gider faturaları hariç Şirketin, 2022 yılında BYMAOTİ'ye nihai olarak yansıttığı 8.524.580,41 TL'lik faturanın bulunduğu Şirket tarafından verilen borç ile birlikte BYMAOTİ'den 2022 yılı içerisinde toplam 9.002.439,68 TL'lik alacağın oluşmasına karşın söz konusu alacağın 2022 yılı içerisinde sadece 2.217.332,66 TL'sinin BYMAOTİ'den tahsil edilebildiği, kalan 6.785.107,02 TL'nin ise tahsil edilemediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; Şirket tarafından BYMAOTİ hesaplarına transfer edilen tutarların ticari nitelikte olmadığı söz konusu tutarların sermaye avansı niteliğinde olduğu, 2023 yılından itibaren BYMAOTİ'ye satılan tüm mal ve hizmetlerde maliyet artı uygulamasına başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Şirket tarafından 2023 yılından itibaren maliyet artı uygulamasının başlandığı ifade edilmiş olup mevzuat hükümleri çerçevesinde Şirket kaynaklarını etkili, ekonomik, verimli kullanması ve bu bağlamda basiretli bir tacir tanımlamasına uygun hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Bazı Şirket Çalışanları ve Bunların Aile Fertleri İçin Yapılan Özel Sağlık Sigortası Bedellerinin Şirket Bütçesinden Karşılanması

Şirkette görev yapan personel ile bunların aile fertleri için özel sağlık sigortası yaptırılarak poliçe bedellerinin şirket bütçesinden karşılandığı görülmüştür.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanların, madde kapsamında sigortalı sayılacakları ifade edilmiştir. Aynı Kanun'un

60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanların, genel sağlık sigortalısı sayılacakları belirtilmiştir.

Buna göre, ihale kapsamında özel sağlık sigortası yaptırılan tüm personel ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişiler, 5510 sayılı Kanunu'nun 60'ıncı maddesi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılmakta ve kendileri için Sosyal Güvenlik Kurumuna genel sağlık sigorta primi ödemesinde bulunmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Tacir olmanın hükümleri" başlıklı 18'inci maddesinde her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, kamu kaynağı kullanan Şirketin, kaynaklarını ekonomik kullanması konusunda özen yükümlülüğü de bulunmaktadır.

Yapılan incelemede, Şirket Yönetim Kurulunun 25.10.2021 tarih ve 2021/82 sayılı Kararı gereğince "(...) Kamu kaynaklarının verimli kullanılması ve kamu yararı nedeniyle "Grup Sağlık Sigortası Hizmet Alımı İşi"nin Kamu İhale Genel Tebliği "Birden Fazla İdarenin Ortak İhtiyaçları İçin İhale Yapılması" başlıklı 97/A maddesine göre 4734 sayılı Kanunda yer alan ihale usullerini kullanarak ortak bir ihale ile karşılanması, "Koordinatör İdare" olarak UGETAM AŞ (İstanbul Uygulamalı Gaz ve Enerji Teknolojileri Araştırma Mühendislik Sanayi Ticaret AŞ) ile ortak alım protokolü imzalanması, çıkılacak ortak alım ihalesi için "Taraf İdare" başvurusu yapılması, Koordinatör İdare tarafından yapılan ihale sonucunda ihale üzerinde kalan istekli ile sözleşme imzalanması ve diğer tüm iş ve işlemlerin yapılması için Genel Müdürlüğe yetki verilmesi yönünde karar verildiği görülmüştür. Bu kapsamda, 25.10.2021 tarihinde UGETAM AŞ ile ortak alım protokolü imzalanmış olup 30.12.2021 tarihinde ise 01.01.2022-31.12.2022 dönemini kapsayan "Grup Sağlık Sigortası Hizmeti Alım İşi"ne ilişkin sözleşme 522.202,02 TL+KDV bedelle BELTUR AŞ ile RAY Sigorta AŞ arasında akdedilmiştir. Söz konusu ihale kapsamında Şirket personeli 52 kişi, personel eşleri 39 kişi, personel çocukları 65 kişi olmak üzere toplam 156 kişi için 2022 yılında özel sağlık sigortası yaptırıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; Şirketin Personel Yönetmeliği'nde özel sağlık sigortasından yararlanacak personele ve bunların aile fertlerine yer verildiği ve ödemenin bu kapsamda yapıldığı belirtilmiş, ayrıca 13.06.2012 tarihli ve 6327 sayılı Kanun'un 28'inci maddesi ile değiştirilen Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesinin özel sağlık sigortası yaptırılmasını teşvik amacıyla getirilen bir düzenleme olduğu ve bu düzenleme ile mükellefin kendisi veya eş ve çocukları adına yaptırılan çeşitli adlar altındaki

sigorta poliçe bedellerini belli oranlar dahilinde gelir vergisi matrahından indirmesine imkan sağlandığı, dolayısıyla Şirketin yaptığı çalışmanın söz konusu yasa ile de uyumlu olduğu ve üst düzey yöneticiler için bir motivasyon kaynağı teşkil ederek çalışmalarında Şirketin menfaatine olacak şekilde daha etkin ve verimli olmalarına imkan sağladığı, bu gerekçeler ile bulguda bahsi geçen çalışanlar ve aile fertleri için özel sağlık sigortası yaptırıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından, üst düzey yöneticiler ve bunların aile fertleri adına Şirket bütçesinden yaptırılan özel sağlık sigortalarının gerek Gelir Vergisi Kanunu'na uygun olduğu ve gerekse çalışanların motivasyonlarını artırmak suretiyle Şirkete olan katkılarını arttıracığı gerekçelerini ileri sürmüş olsa da; adına poliçe düzenlenen her bir şirket çalışanı ve bunların aile fertleri, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 60'ıncı maddesi kapsamında genel sağlık sigortalısıdır ve kendileri için işveren tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna genel sağlık sigorta primi ödemesinde bulunmaktadır.

Yine, Şirket tarafından, Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan düzenleme ile çalışanlar ve bunların aile fertleri adına özel sağlık sigortası yaptırılmasının teşvik edildiği belirtilmiş olsa da; Kanun'da yapılan düzenlemenin amacı, kamu kaynağı kullanılarak özel sağlık sigortası yaptırılmasına yönelik olmayıp, özel sağlık sigorta poliçe bedellerinin çalışanların gelir vergisi matrahından indirilmesine yöneliktir.

Sonuç olarak, ödenen SGK primleri ile personelin alacağı sağlık hizmetlerinin Devletin sunmuş olduğu standartlar çerçevesinde karşılandığı dikkate alınarak, bu standartlar dışında alınmak istenen sağlık hizmet giderlerinin kamu kaynakları ile karşılanmaması ve hiçbir şirket çalışanı ve aile ferdi için özel sağlık sigortası giderlerinin Şirket kaynaklarından ödenmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 12: Belediyenin Ortağı Olduğu Şirkette İdareyi Temsil Eden Yönetim Kurulu Üyelığının Usulüne Uygun Olarak Belirlenmemesi

Büyükşehir Belediyesinin pay sahibi olduğu Şirkette, Belediye tüzel kişiliğini yönetim kurulunda temsil etmek üzere belirlenen gerçek kişilerden bazılarının, yöneticilik sıfatını haiz olmayan kişiler arasından seçildiği görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı" başlıklı 28'inci maddesinde; "*Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kollektif şirketlerde ortak*

veya komandit şirkette komandite ortak olamazlar. (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç)." hükmüne yer verilerek memurların, ticari faaliyet yasağı açıklanmış, istisnai olarak memurların belediye şirketlerinde temsilen görev almasına cevaz verilmiştir.

6102 sayılı Kanun'un 359'uncu maddesinin beşinci fıkrasında; *"Devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin pay sahibi olduğu şirketlerde, sayılan tüzel kişiler veya bunların gerçek kişi temsilcileri yönetim kuruluna seçilebilir. Yönetim kurulu üye sayısı ikiden fazla olan şirketlerde üyelerin tamamının aynı kamu tüzel kişisinin temsilcisi olmaması şartıyla kamu tüzel kişisini temsilen birden fazla gerçek kişi yönetim kuruluna seçilebilir."* denilerek kamu tüzel kişilerinin ya da bunların gerçek kişi temsilcilerinin pay sahibi oldukları şirketlerin yönetim kurullarına seçilebileceğine ilişkin genel bir hüküm getirilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un "Şirket kurulması" başlıklı 70'inci maddesinde;

"Belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usûllere göre şirket kurabilir.",

5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde;

"Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler." denilmektedir.

Konuyla ilgili mevzuat birlikte değerlendirildiğinde, belediyelerin sahip olduğu şirketlerde tüzel kişiliği temsil yetkisinin genel olarak 657 sayılı Kanun ve 6102 sayılı Kanun'da, özel olarak ise 5216 sayılı Kanun'da düzenlendiği görülmektedir. 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi nedeniyle, büyükşehir belediyesinde yöneticilik sıfatına sahip kişiler, belediye tüzel kişiliği adına belediye şirketlerinin yönetim kurulunda görev alabilecekler, bunların dışındaki kişilerin görev alması ise, mevzuata uygun olmayacaktır. Dolayısıyla müdür ve üstü kadrolarda yer alan kişilerin yönetim kurulu üyesi olarak görev almasına mevzuat cevaz verirken danışmanların veya herhangi bir yöneticilik sıfatı haiz olmayan kişilerin yönetim kurulu üyesi olarak görev alması mevzuata uygun değildir.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'in "Kadroların tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinin ikinci

fıkrasında; “*Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-2 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Standartları Cetvellerinde belirtilen birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları ile Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I), (II) ve (III) sayılı listelerde belirtilen unvanlar kullanılarak idarî birimler oluşturulur... Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz.*” hükümlerine yer verilerek, müdür ve üstü kadroların yönetici sıfatını haiz olduğu açıklanmıştır. Dolayısıyla belediye iştiraki şirketlerde, belediyeden görevlendirilecek yönetim kurulu üyelerinin de bu kişiler arasından seçilmesi gerektiği düşünülmektedir.

6102 sayılı Kanun’un 365’inci maddesinde, “*Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Kanundaki istisnai hükümler saklıdır.*” denilerek anonim şirketlerin yönetim ve temsil organı açıklanmıştır. Kanun’da yer alan diğer düzenlemelere (madde 367, 370) göre, anonim şirketlerde müdür veya genel müdürlük doğrudan doğruya yönetim organı olmayıp ancak yönetim kurulunca temsil yetkisi verilebilecek ve esasları iç yönergeyle belirlenecek bir birimdir. Söz konusu genel müdür, şirketin personeli olup İş Kanunu'na tabi olarak çalışmakta, pay sahibi belediyede/bağlı ortaklıkta yöneticilik vasfına sahip olmadığı gibi pay sahibi tüzel kişiliği temsil etme yetkisine de sahip bulunmamaktadır. Belediye şirketleri açısından, şirket esas sözleşmesinde sayısı belirtilen yönetim kurulu üyeliklerinden pay sahibi idareyi temsilen bulunacakların, pay sahibi tüzel kişilikte yöneticilik vasfını haiz personel olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Yapılan incelemede, Büyükşehir Belediyesinin sermaye çoğunluğuna sahip olduğu Şirkette, Şirket Genel Kurulu tarafından belirlenen yönetim kurulu üyelerinin bazılarının Büyükşehir Belediyesinde veya Belediyeye bağlı kuruluşlarda yöneticilik vasfını taşımadığı; müdür yardımcısı, danışman, koordinatör gibi ünvanlar taşıyan Belediye ve bağlı kuruluş personelinin Şirkette yönetim kurulu üyesi olarak görev yaptığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; Türk Ticaret Kanunu’nun 359’uncu maddesinin beşinci fıkrası ve 5216 sayılı Kanun’un 26’ncı maddesinde yer alan hükümlerden bahsedilerek belediyelerde çalışan yöneticilerin belediye iştiraki olan şirketlerde yönetim veya denetim kurulu üyesi olabilecekleri belirtilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından yönetim kurulu üyeliği görevine getirilenlerin mevzuat hükümlerine göre belirlendiği belirtilmiş olsa da yönetim kurulu üyelerinin bazılarının

Büyükşehir Belediyesinde veya Belediyeye bağlı kuruluşlarda yöneticilik vasfını taşımadığı bulgu bünyesinde ortaya konulmuştur.

Sonuç olarak, Şirket yönetim kurulunda Belediye tüzel kişiliğini temsil edecek kişilerin tamamının Belediye veya bağlı kuruluşlarında yöneticilik vasfına sahip olması gerektiği değerlendirilmiştir.

BULGU 13: İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması

Şirkette çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullanılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanunun 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya izin ücretini 57'nci maddenin üç ve dördüncü fıkralarında belirtilen usule aykırı olarak ödeyen veya eksik ödeyen veya 59'uncu maddedeki hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60'ıncı

maddede belirtilen yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi (220) Türk Lirası (2022 yılında 755 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge’sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Mezkûr düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 103’üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, Şirkette yılı içinde 943 işçinin görev yaptığı, bu işçiler arasında 50 ve 100 gün üzerinde yıllık ücretli izin hakkı bulunan personel olduğu, 489 işçinin ise 20 gün ve üzeri izin hakkı olduğu tespit edilmiştir.

Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları karşılığında son ücretleri dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden, Şirket açısından öngörülemeyen giderler ortaya çıkacaktır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; personelin yıllık izinlerinin kullandırılması ile ilgili çalışmanın yapıldığı, müdürlüklerin izin planlamasının yapılması konusunda bilgilendirildiği, diğer yandan yıllık izin yüklerinin azaltılması için mütemadiyen gerekli çalışmalar yapıldığı, bunun neticesi olarak, Şirketin yıllık izin ortalamasının yıllara sâri şekilde düşürüldüğü, çalışmalarını aksatmayacak şekilde yıllık izinlerin kullandırılması çalışmalarının devam ettiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Şirkette çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Şirkete

ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 14: Şirket Personelinin Herhangi Bir Sözleşme Olmaksızın Büyükşehir Belediyesinde Görevlendirilmesi

Şirket tarafından istihdam edilen 6 personelin, herhangi bir ödeme alınmaksızın, fiilen İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde çalıştırıldığı görülmüştür.

Şirketler ile pay sahipleri arasındaki ilişkiler kanunlarla düzenlenmiş olup, belediyeler ile ortak oldukları şirketler arasındaki mal ve hizmet alımları kural olarak ihale mevzuatına tabi tutulmuştur. Bu bağlamda, BELTUR AŞ, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi bir anonim şirkettir ve İBB'den ayrı tüzel kişiliği bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 20'nci maddesi ile, belediyeler ile bağlı kuruluşlarının personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini, doğrudan hizmet alımı suretiyle, ortaklık pay şartını sağlayan şirketlerinden birine gördürebilecekleri düzenlenmiştir.

Buna göre, Şirket personelinin fiilen İBB bünyesinde çalıştırılmasının yapılacak sözleşme ve ödenecek hakedişler kapsamında gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde; Şirkete 2022 yılı toplam maliyeti 1.499.509,00 TL olan 6 işçinin fiilen İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde görevlendirilerek çalıştırıldığı görülmüştür. Bu işçiler için doğrudan hizmet alımı ve sözleşme yapılmadığı gibi sosyal hakları dahil tüm masraflarının Şirket tarafından karşılandığı, bu işçiler için Büyükşehir Belediyesinden herhangi bir bedel alınmadığı tespit edilmiştir. Söz konusu uygulamanın aşağıdaki tabloda görüleceği üzere süreklilik kazandığı anlaşılmıştır.

Tablo 10: 2022 Yılında İBB Bünyesinde Görevlendirilen Personelin İşe Alım ve Görevlendirme Tarihleri ile İşveren Maliyeti

Unvan	Lokasyon	İşe Giriş Tarihi	Kurum Dışı Görevlendirme Başlangıç Tarihi	İşten Çıkış veya Şirkete Dönüş Tarihi	2022 Yılı Maliyeti (TL)
Amir	İBB Hisarüstü Başkanlık Konutu	28.05.2003	16.11.2021		392.785,00
Garson	İBB Genel Sekreter Yrd.	7.04.2011	1.10.2014		190.950,00

Garson	İBB Özel Kalem Müdürlüğü	14.04.2014	1.10.2021	16.10.2022	171.439,00
Garson	İBB Fen İşleri Daire Başkanlığı	10.04.2017	1.11.2019		199.484,00
Büro Personeli	İBB Emlak Müdürlüğü	6.04.2017	1.08.2021		232.406,00
Uzman	İBB Genel Sekreter Yrd.	13.09.2019	13.09.2019		312.445,00
2022 Yılı Toplam Maliyeti					1.499.509,00

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle;

- 5393 sayılı Kanun'un 70'inci maddesi ve 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinden bahsedilerek belediye iştirak şirketlerinin, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmalarına rağmen gerek sermayesinin kamuya ait olması gerek yasal düzenlemelerle kendilerine kamu tüzel kişilerine tanınan bazı yetkilerin tanınması gerekse faaliyet alanlarının belediyenin görev ve hizmet alanı olması sebebiyle herhangi bir ticaret şirketinden farklı konumda olduğu, ayrıca belediye iştiraklerinin politika ve stratejilerinin belediye yönetimince şekillendirildiği ve iştiraklerin gerçekte bir kamu kurumu olan belediyenin bir uzantısı olduğu ve kamu hizmeti sağladığı,

- Şirketin bir belediye iştiraki olması ve kamu hizmeti sağlayarak İstanbul halkının gereksinimlerinin karşılanmasında aktif bir şekilde rol alması nedeniyle yürüttüğü kamu hizmetini sürekli ve verimli bir şekilde yerine getirilmesi gerektiği,

- 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Geçici İş İlişkisi" başlıklı 7'nci maddesiyle "Geçici iş ilişkisi, özel istihdam bürosu aracılığıyla ya da holding bünyesi içinde veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde görevlendirme yapılmak suretiyle kurulabilir." hükmünün düzenlenmiş olduğu, aynı maddenin son fıkrasına göre de şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde çalışanlar ile aynı şekilde hâkim teşebbüs veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir şirkette görevlendirme yapılmak suretiyle geçici iş ilişkisi kurulabileceği, bu hükümlere göre de geçici iş ilişkisi kurulduktan sonra her türlü ücret ödemelerinin devreden işverenin yükümlülüğünde olduğunun hükme bağlandığı,

- 6102 sayılı Kanun'un 195 ve devamındaki maddelerinde yer alan şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerinin uygulanmasında kamu tüzel kişiliği ve özel tüzel kişilik ayrımı yapılmamış olduğundan kamu tüzel kişilerinin de şirketler topluluğu kapsamında değerlendirilebileceğinin anlaşılmakta olduğu ve bu çerçevede yukarıdaki mevzuat hükümleri bir arada değerlendirildiğinde, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin bizatihi kendisinin (kamu) tüzel kişilik

olduğu ve Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen "Hâkim Teşebbüs" ve "Tüzel Kişilik" olarak düzenlenen hüküm içerisine kamu tüzel kişiliğinin de dâhil olduğu, dolayısıyla İBB tüzel kişiliğinin şirketler topluluğunun hâkim teşebbüsü olarak değerlendirilebileceği,

- Gerek İş Kanunu gerek Türk Ticaret Kanunu hükümleri bir arada değerlendirdiğinde, Belediye şirketlerinde görev yapan personelden uygun görülenlerin veya ihtiyaç duyulanların geçici iş ilişkisi kapsamında İBB'de görevlendirilebileceğinin anlaşıldığı,

- Söz konusu personelin bir kısmının yukarıdaki hükümler uyarınca geçici iş ilişkisi kapsamında faaliyette bulunmakta iken; bir kısmının da Şirketin ticari faaliyetlerini yerine getirmek amacıyla İBB'nin çeşitli birimlerinde ve noktalarında dönem dönem kısa süreli olarak İBB ile birlikte yürütülen kamu faaliyetlerinin yerine getirilmesi amacıyla hizmet verdiği,

- Personelin Şirket kadrosunda tam zamanlı olarak çalışmakta olduğu, Şirket içindeki görevlerine paralel pozisyonlarda ve Şirketin temas noktası olarak İBB ile ortak yürütülen bazı işlerin takibi ve tamamlanması amacıyla kamu hizmetlerinin aksamaması için İBB bünyesinde geçici olarak ve kısa süreli görevlendirildiği ve bu görevlerin süreklilik arz etmediği,

- Bulguya konu uygulamaların Türkiye'deki pek çok belediyede de benzeri bir şekilde uygulanmakta olduğu, ancak bulgudaki açıklamalardan konunun ve ilgili mevzuatın farklı yorumlanabileceği, uygulamada birlik sağlanması ve takibi amacıyla bulguda tenkit edilen hususların değerlendirilmiş olup geçici iş ilişkisi ve kısmi süreli çalışma gibi geçici uygulamalara son verilerek öneri doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılacağı,

İfade edilmiştir.

Ancak, şirketler ile pay sahipleri arasındaki ilişkiler kanunlarla düzenlenmiş olup; belediyeler ile ortak olduk oldukları şirketler arasındaki mal ve hizmet alımları kural olarak ihale mevzuatına tabi tutulmuştur. Belediye şirketleri, kamu kaynağı kullanmaları dolayısıyla, haklarında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi olma gibi getirilen kısıtlamalar haricinde, hukuken 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi diğer şirketlerden farklı bir konumda tutulmamışlardır.

Diğer taraftan, belediye şirketlerinin politika ve stratejilerinin belediyelerce belirleneceğine ilişkin bir yasal düzenleme bulunmayıp, bu şirketlerin yönetim faaliyetleri 6102 sayılı Kanun'da belirtilen organları tarafından yerine getirilmektedir. 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde düzenlenen büyükşehir belediyelerinde yöneticilik sıfatını haiz personelin

bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabileceği hükmü, belediyelerin şirketleri yönetmesine ilişkin olmayıp, belediyelerin şirket organlarında temsilci bulundurulabilmeleri açısından, ilgili personele 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile getirilen sınırlamanın kaldırılmasına ilişkindir.

Ayrıca Şirket tarafından, 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Geçici İş İlişkisi" başlıklı 7'nci maddesi kapsamında holding bünyesi içinde bulunan veya aynı şirketler topluluğuna bağlı şirketler için düzenlenen geçici iş ilişkisinin, belediye ve belediye şirketleri arasında da kurulabileceği belirtilse de, maddede belirtildiği üzere bu düzenleme şirketler arasındaki ilişkiler için getirilmiş olup; kamu idaresi olan belediyelerin geçici ya da sürekli iş ilişkisi kurması, "Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" hükümleri ile düzenlenmiştir. Buna göre belediyelerin şirketlerinde istihdam edilen işçilerle geçici de olsa iş ilişkisi kurması mümkün bulunmamaktadır.

Şirket tarafından, geçici iş ilişkisi kurulabilmesine yönelik olarak belediyelerin de şirketler topluluğu kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine dayanak olarak, 6102 sayılı Kanun'un şirket topluluğu kavramını düzenleyen 195'inci maddesinde kamu tüzel kişiliği ve özel tüzel kişilik ayırımına gidilmediği belirtilse de, anılan madde ticaret şirketlerine ilişkin düzenlemeler getirdiğinden, kamu tüzel kişilikleri zaten madde kapsamı dışında tutulmuş olmaktadır.

Sonuç olarak, Şirket tarafından gerçekleştirilen mevcut uygulamanın mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil ettiği, söz konusu personele belediye hizmetlerinde ihtiyaç duyulması halinde, 696 sayılı KHK ile 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 20'inci madde uyarınca doğrudan hizmet alımı suretiyle Belediyede görevlendirilmesinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 15: Şirketin Ticari Faaliyet Kapsamındaki Mal ve Hizmetlerinin Sunumunda Mevzuata Aykırı Olarak İndirim Uygulanması

Şirketin ticari faaliyet kapsamındaki mal ve hizmetlerinin, mevzuata aykırı olarak indirimli fiyatlar üzerinden satıldığı görülmüştür.

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinde; kamunun çoğunluk hissesine sahip olduğu kuruluşların ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulayamayacağı belirtilmiş; bu hükümden muaf tutulacakları belirleme

yetkisinin ise Cumhurbaşkanında olduğu ifade edilmiştir.

Mezkur Kanun hükmünden anlaşılacağı üzere; belediyelerin çoğunluk hissesine sahip olduğu iştiraklerinin ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulayabilmesi, Cumhurbaşkanının bu konudaki muafiyet kararı ile mümkün olabilecektir. Aksi durumda indirim oranlarının belediye ya da iştiraklerle ilgili belirli gruplar için değil herkes için; belirli tutar üstü satın almalar ya da belirli ürünler gibi ticari amaçlı belirlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirketin ticari faaliyet kapsamındaki satışlarının, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Belediye iştirak personeli, İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İSKİ) ve İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü (İETT) personeli, Büyükşehir Belediye Meclis üyeleri, aktif dönem milletvekillerine, İstanbul mahalle muhtarlarına, kamu hastaneleri personeline %20, Şirket personeline ise %30 indirimli yapıldığı tespit edilmiştir.

Buna göre, Cumhurbaşkanının muafiyet kararı olmaksızın gerçekleştirilen indirimli satışlar ile normal satış fiyatları karşılaştırıldığında, 2022 yılı toplam indirim tutarı KDV dahil 1.731.436,30 TL olmuştur.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; Şirketin ticari faaliyet göstermiş olduğu işletmelerinde sürekli veya dönemsel olarak kampanyalar düzenlendiği ve indirimler yapıldığı, bu indirimlerin yapılma sebebinin sektörde faaliyet gösteren diğer firmalar gibi satışları arttırmak, stok eritmek, marka değerini ve ürünlerin bilinirliğini arttırmak olduğu, İBB ve iştirak şirketlerinin personel sayısının yaklaşık 90.000 civarında olduğu düşünüldüğünde, İBB ve iştirak şirketlerinin; Şirket için önemli bir müşteri potansiyeli oluşturduğu, bunun sonucu olarak da İBB ve iştirak şirketleri çalışanlarına yapılmış olunan indirimlerin 4736 sayılı Kanun'da belirtilen "ticari indirim" niteliğinde olduğu ifade edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından sektörde faaliyet gösteren diğer firmalar gibi indirim kampanyaları uygulandığı belirtilse de, Şirketin 4736 sayılı Kanun kapsamına alınma sebebi kamu kaynağı kullanmasıdır.

Dolayısıyla 4736 sayılı Kanun, işletmecilik gereği kapsamındaki şirketlere ticari indirimler konusunda esneklik sağlamakla birlikte, diğer firmalardan farklı olarak bu indirimler harici herhangi bir kişi veya kuruma indirimli tarife uygulanmasını yasaklamaktadır. İBB

İştiraki olan Şirketin ticari faaliyet kapsamındaki satışlarını; İBB ve iştirak şirketlerinde yer alan personele, İSKİ ve İETT personeline, İBB meclis üyelerine, aktif dönem milletvekillerine, İstanbul'daki mahalle muhtarlarına, kamu hastaneleri personeline ve kendi Şirket personeline indirimli sunması ticari indirim niteliği taşımamaktadır. Ayrıca Şirket tarafından, İBB ve iştiraki şirketler personel sayısının 90.000 civarında olduğu ve bu nedenle bu personele indirim sağlanmasının ticari avantaj sağlayacağı ifade edilse de basiretli tacirin tüm kamu kurumları personeli ile özel sektör dâhil tüm potansiyel müşteri kitlesine indirimli satış sunarak karlılığını artıracığı düşünülmektedir. Dolayısıyla mevcut haliyle söz konusu indirimlerin ticari amaçlı değil belirli bir kurum orijinli gerçekleştirilmesi durumu oluşmaktadır.

Sonuç olarak, mevzuat hükümleri ve Şirketin içinde bulunduğu mali durum değerlendirildiğinde, personel ve belirti statü sahiplerine sağlanan indirim uygulamasının sonlandırılması gerekmektedir.

BULGU 16: Açık İhale ile Yapılması Gereken İşlerin Doğrudan Temin Yöntemiyle Kısımlara Bölünerek Yapılması

Şirket tarafından yapılan bazı mal ve hizmet alımlarının tek seferde ihale yoluyla temin edilmeyip, doğrudan temin yöntemiyle kısımlara bölünmek suretiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde, İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur. Ayrıca, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerin kısımlara bölünemeyeceği, Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel alınması gerektiği belirtilmektedir.

Mezkûr Kanun'un "Doğrudan Temin" başlıklı 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapılacak alımlar için parasal sınırlar öngörülmüştür. 20.01.2022 tarih ve 31725 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Tebliği'ne (Tebliğ No: 2022/1) göre, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen parasal limit, büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde bulunan idareler için 218.395,00 TL'dir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "4734 Sayılı Kanun'un 22'nci Maddesinin (D) Bendi Gereğince İhtiyaçların Temini" başlıklı 22.5'inci maddesinin 22.5.1.1 nolu bendinde; bu bentte

belirlenen parasal limitlere bağlı olarak yapılacak ihtiyaç teminlerinde, piyasada yapılan fiyat araştırması sonucunda öngörülen parasal limitin aşılacağına tespit edilmesi halinde, ihtiyacın Kanun'un ilgili hükümlerine göre ihale yoluyla temin edilmesi gerektiği düzenlemesi yapılmıştır.

Ayrıca, 4734 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağına Kamu İhale Genel Tebliği'nde dikkat çekilmiştir.

Yapılan incelemede, Şirket yetkilileri tarafından doğrudan temin yöntemi kullanılarak yapılan bazı mal ve hizmet alımlarının, 2022 yılı için 218.395,00 TL olarak belirlenen parasal sınırın altında kalacak şekilde kısımlara bölünerek gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda kısımlara bölünerek yapılan bazı mal ve hizmet alımlarının detayları yer almaktadır.

Tablo 11: Doğrudan Temin Sınırın Altında Kalmak Amacıyla Kısımlara Bölünerek Yapılan Alımlar

Sıra No	İşin Konusu	Onay Belgesi Tarihi	İşin Bedeli (KDV Dâhil)	İşin Niteliği
1	Açık Hava Sineması Florya Güneş Plajı	11.08.2022	185.850,00	Hizmet Alımı
2	Açık Hava Sineması Florya Güneş Plajı	15.08.2022	185.850,00	Hizmet Alımı
3	Kartal Büyükkada Yolcu Motoru Kiralama	24.08.2022	212.400,00	Hizmet Alımı
4	Kartal Büyükkada Yolcu Motoru Kiralama	2.08.2022	207.680,00	Hizmet Alımı
5	Teknik servis birimi* 3 aylık talebi	31.03.2022	22.892,00	Mal Alımı
6	Teknik servis birimi* 3 aylık talebi	5.04.2022	15.717,01	Mal Alımı
7	Teknik servis birimi* 3 aylık talebi	5.04.2022	216.895,80	Mal Alımı
8	Teknik servis birimi* 3 aylık talebi	8.04.2022	13.983,00	Mal Alımı
9	Teknik servis birimi* 3 aylık talebi	8.04.2022	46.433,00	Mal Alımı
10	Teknik servis birimi* 3 aylık talebi	11.04.2022	40.219,12	Mal Alımı
11	Teknik servis birimi* 3 aylık talebi	13.04.2022	115.422,29	Mal Alımı
12	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	30.05.2022	60.180,00	Mal Alımı
13	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	14.06.2022	12.873,80	Mal Alımı
14	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	14.06.2022	22.652,93	Mal Alımı
15	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	14.06.2022	49.014,25	Mal Alımı
16	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	14.06.2022	545,16	Mal Alımı
17	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	4.07.2022	76.700,00	Mal Alımı
18	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	8.07.2022	64.904,54	Mal Alımı
19	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	24.08.2022	19.969,14	Mal Alımı
20	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	14.06.2022	171,10	Mal Alımı
21	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	14.06.2022	306,80	Mal Alımı
22	Teknik servis birimi* 6 aylık talebi	16.06.2022	541,62	Mal Alımı

*Teknik servis biriminin arzi alımları ve lokasyona göre ivedilik gerektiren birçok alımı liste dışında tutulmuştur.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; bundan sonraki

süreçte ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlayacak şekilde yıllık planlama yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, önceden yapılacak planlama çerçevesinde ihale edilebilecek nitelikte olan mal ve hizmet alımlarına ilişkin iş ve işlemlerin 4734 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 17: Şirketin Büyükada Plajına Müşteri Götürmek Amacıyla Gerçekleştirdiği Yolcu Motoru Kiralama Hizmet Alımlarında Mevzuata Aykırı Uygulamaların Bulunması

Şirketin, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'ndaki şartlar oluşmadan Kanun'un 21/b maddesi kapsamında pazarlık usulü ile yolcu motoru kiralama hizmeti aldığı, bu kapsamdaki ihalenin devam ettiği dönemde gerekli planlamanın sağlıklı yapılmamasından dolayı farklı bir lokasyondan aynı Kanun'un 22/d maddesi kapsamında doğrudan temin yöntemi ile iki adet yolcu motoru kiralandığı ve doğrudan temin ile yapılan alımların parasal limitlerin altında kalmak amacıyla parçalara bölündüğü görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; İdarelerin, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu hükmü yer almaktadır. Mezkûr maddenin devamında, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usulleri olduğu, diğer ihale usullerinin Kanun'da belirtilen özel hallerde kullanılabileceği hükmü tesis edilmiştir.

Mezkûr Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde; doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması durumunda bu bent kapsamında pazarlık usulü ile ihale yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, Şirketin söz konusu hükme istinaden Büyükada'da yer alan plaja Caddebostan'dan müşteri götürmek amacıyla 28.06.2022 tarihinde 2022/647179 ihale kayıt

numaralı yolcu motoru kiralama hizmet alımını gerçekleştirdiği, 07.07.2022 tarihinde hizmet alımına ilişkin sözleşme imzaladığı ancak söz konusu hizmet alımında 21/b kapsamında pazarlık usulünün kullanılması uygun olmamasına karşın ihale iş ve işlemlerinin bu kapsamda gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

Şöyle ki; 4734 sayılı Kanun kapsamında 21/b pazarlık usulünün uygulanabilmesi için Kanun'da öngörülen şartların oluşması gerekmektedir. Söz konusu ihale özelinde ne ortada doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen bir durum, ne de idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması gibi bir durum söz konusudur. Büyükkada Tabiat Parkı 03.09.2021 tarihinde BELTUR AŞ'nin de içinde yer aldığı ortak girişim tarafından Tarım ve Orman Bakanlığında kiralanmış, plaj işletmesinin Şirket tarafından yürütüleceği 2022 yılı turizm sezonu açılmadan belli olmuştur.

Yapılan incelemede ayrıca, 2022/647179 ihale kayıt numaralı yolcu motoru kiralama hizmet alımının sözleşmesi devam ederken, gerekli planlamanın önceden tam ve sağlıklı yapılmamasından dolayı aynı ihale bünyesinde gerçekleştirilebilecek nitelikte olan Kartal'dan Büyükkada'da yer alan aynı plaja müşteri götürmek amacıyla doğrudan temin kapsamında 09.08.2022 fatura tarihli KDV dâhil 207.680,00 TL ve 31.08.2022 fatura tarihli KDV dâhil 212.400,00 TL olmak üzere iki adet alım yapıldığı, söz konusu alımların eşik değerlerin altında kalmak amacıyla kısımlara bölündüğü anlaşılmıştır.

Yukarıda ortaya konulan mevzuat hükümleri doğrultusunda, söz konusu alımların doğrudan temin yöntemi ile yapılması doğru olmayıp aynı ay içerisinde fatura edilen işin eşik değerlerin altında kalmak amacıyla kısımlara bölünmesi de mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; yolcu motoru hizmetinin ilk kez yapılmasından dolayı sürecin öngörülemediği, bundan sonraki süreçte ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlayacak şekilde yıllık planlama yapılacağı, 2023 yılında aynı hizmetin açık ihale usulü ile gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Şirketin yapacağı ihalelerde saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlaması, benzer nitelikteki alımların tek bir ihalede toplanarak mevzuat hükümleri doğrultusunda ihale süreçlerinin yürütülmesi

gerekmektedir.

BULGU 18: Personel Servis Taşımacılığında Sözleşme Hükümlerine Aykırı Olarak Alt Yüklenici Çalıştırılması

Şirket tarafından personel servis taşımacılığına ilişkin hizmet alımlarında, sözleşme ve şartname hükümlerine aykırı olacak şekilde alt yüklenici çalıştırıldığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "İlkeler" başlıklı 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında; bu Kanun'da belirtilen haller dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamayacağı ve ek sözleşme düzenlenemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Kanun'un "Sözleşmede değişiklik yapılması" başlıklı 15'inci maddesinde ise;

"Sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve idare ile yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, aşağıda belirtilen hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir:

a) İşin yapılma veya teslim yeri

b) İşin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları." hükmü yer almaktadır.

Bu bağlamda, mevzuatta öngörülen şartlar sağlanıyorsa, sözleşme imzalandıktan sadece; işin yapılma veya teslim yeri, işin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları değiştirilebilecektir.

Yapılan incelemede, personel servis hizmetine ilişkin Şirket tarafından, 2022 yılında 2022/47393 ihale kayıt numaralı pazarlık usulü ile ihale ve 2022/160478 ihale kayıt numaralı açık ihale usulü ile ihale olacak şekilde iki ihale yapıldığı ve yüklenicilerle sözleşme imzalandığı anlaşılmış olup her iki ihalenin şartnameleri ve sözleşmelerinde alt yüklenici çalıştırılmaz şeklinde açık hüküm bulunmasına karşın alt yüklenici çalıştırıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; hazırlanan idari şartnameler ve sözleşmelerde ilgili alımlar için sehven hata yapıldığı, 2023 yılı için gerçekleştirilen açık ihalede bu hatalı işlemlerin düzeltildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda ortaya konulan hükümler doğrultusunda, ihale iş ve işlemlerinde

sözleşme ve şartnameler ile yapılan düzenlemelere uygun hareket edilmesi gerekmektedir.

BULGU 19: Sayıştaya Verilmesi Gereken Defter Mali Tablo ve Belgelerin Zamanında ve Uygun Yöntemle Gönderilmemesi

Şirketin, Sayıştaya verilmesi gereken defter, mali tablo ve belgeleri mevzuatta öngörülen yöntemle ve süresinde göndermediği görülmüştür.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 8'inci maddesinde kamu idarelerinin hesaplarının, muhasebe yetkilileri tarafından hazırlanarak üst yöneticiler veya görevlendirdiği harcama yetkilileri ile muhasebe yetkilileri tarafından denetime hazır bekletileceği veya Sayıştayın bildireceği yere gönderileceği, bu hesaplara ilişkin ve mevzuatına uygun olarak tutulan defter, kayıt ve belgelerden Sayıştaya sunulacak olanların çeşitleri, verilme yeri, süresi ve usullerinin Sayıştay tarafından belirleneceği, hesapların verilmemesinden doğan sorumluluğun, hesapların Sayıştay tarafından istendiği tarihte görev başında bulunan muhasebe yetkilisi ile üst yönetici veya görevlendirdiği harcama yetkilisine ait olduğu hükme bağlanmıştır.

6085 sayılı Kanun'un 8'inci maddesine dayanılarak Sayıştay Başkanlığı tarafından yürürlüğe konulan "Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar" ile denetime tabi kamu idarelerince tutulan defter, kayıt, belge ve bilgilerden Sayıştaya sunulacak olanların çeşitleri, verilme yeri, yöntemi ile süresi belirlenmiştir.

Usul ve Esaslar'ın 2'nci maddesinde, bu Usul ve Esaslar'ın Sayıştay denetimine tabi kamu idarelerini kapsadığı, 3'üncü maddesinde kamu idaresinin, kamu veya özel hukuk hükümlerine tabi olup olmadığına bakılmaksızın Sayıştay denetimine tabi tüm idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme, bağlı ortaklık ve şirketleri ifade ettiği belirtilirken 5'inci maddesinde, Sayıştay denetimine tabi olan kamu idarelerinin verecekleri defter, mali tablo, belge ve bilgilerin çeşitleri sayılmış, bu belgelerin verilme yeri ve süreleri ise 6'ncı maddede belirlenmiştir.

Usul ve Esaslar'ın 7'nci maddesinde, idareler itibarıyla Usul ve Esaslar'ın eklerinde belirlenmiş formatta, her bir tablo, belge veya cetvelin tabi olduğu mevzuata göre yetkili ve sorumlu olanlar tarafından elektronik olarak imzalanarak web portal aracılığıyla Sayıştaya gönderileceği, Kamu idaresi hesaplarını Sayıştaya verme sorumluluğunun, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabi olmayan kamu idarelerinde üst yönetici ile muhasebe yetkilisinde olduğu belirtilmektedir.

Mezkûr Usul ve Esasların “EK 4: Şirketlerin Gönderecekleri Veriler” başlıklı kısmında; Muhasebe Birimi Bilgi Formu, Banka Hesapları Bilgi Formu, Bilanço, Gelir Tablosu, Mali Tablo Dipnot ve Açıklamaları, Birleştirilmiş Veriler Defteri, Envanter Defteri, Geçici Mizan, Kesin Mizan ve Kurumsal Bilgiler Tablosu Sayıştaya verilecek bilgi ve belgeler arasında düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, 2022 yılında banka hesapları bilgi formu, envanter defteri, muhasebe birimi bilgi formunun hiç gönderilmediği, birleştirilmiş veriler defterinin gönderiminde ay veya aylar bazında sarkmalar olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; söz konusu yüklemelerin bundan sonraki süreçte daha dikkatli takip edilerek zamanında ve doğruya en yakın bilgi ve belgeler ile belirtilen sisteme yükleneceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Şirketin bulguda belirtilen mevzuata uygun olarak vermesi gereken defter, mali tablo ve belgeleri belirtilen süre ve usulde Sayıştaya göndermesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Atıl Vaziyette Bekletilen Taşınmaz İçin İşletme Bedeli Ödenmesi	2021	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus 2022 yılında da tespit edilmiş olup Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular kısmında "Atıl Vaziyette Bekletilen Taşınmaz İçin İşletme Bedeli Ödenmesi" başlığı ile 2 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Şirket Personelinin Herhangi Bir Sözleşme Olmaksızın Büyükşehir Belediyesinde Görevlendirilmesi	2021	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus 2022 yılında da tespit edilmiş olup Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular kısmında "Şirket Personelinin Herhangi Bir Sözleşme Olmaksızın Büyükşehir Belediyesinde Görevlendirilmesi" başlığı ile 14 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Bazı Şirket Çalışanları ve Aile Fertleri İçin Yapılan Özel Sağlık Sigortası Bedellerinin Şirket Bütçesinden Karşılanması	2021	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus 2022 yılında da tespit edilmiş olup

			Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular kısmında “Bazı Şirket Çalışanları ve Bunların Aile Fertleri İçin Yapılan Özel Sağlık Sigortası Bedellerinin Şirket Bütçesinden Karşılanması” başlığı ile 11 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2021	Kısmen Yerine Getirildi	Söz konusu husus 2022 yılında da tespit edilmiş olup Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular kısmında “İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması” başlığı ile 13 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Şirketin Ticari Faaliyet Kapsamındaki Mal ve Hizmetlerinin Sunumunda Belediye ve Şirketlerin Çalışanlarına Mevzuata Aykırı Olarak İndirim Uygulanması	2021	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus 2022 yılında da tespit edilmiş olup Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular kısmında “Şirketin Ticari Faaliyet Kapsamındaki Mal ve Hizmetlerinin Sunumunda Mevzuata Aykırı Olarak İndirim Uygulanması” başlığı ile 15 numaralı bulgu

			olarak düzenlenmiştir.
Şirket Öz Kaynaklarının Yıllar İtibariyle Eksi Bakiye Vermesi	2021	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus 2022 yılında da tespit edilmiş olup Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular kısmında “Şirket Faaliyetlerinin Sürdürülebilirliği Açısından Riskli Hususların Bulunması” başlığı ile 9 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Yasal Yükümlülüklerin Zamanında Yerine Getirilmemesi ve Bu Nedenle İlave Masraflara Katlanması	2021	Yerine Getirilmedi	Söz konusu husus 2022 yılında da tespit edilmiş olup Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular kısmında "Yasal Yükümlülüklerin Zamanında Yerine Getirilmemesi ve Bu Nedenle İlave Masraflara Katlanması" başlığı ile 6 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Envanter İşlemlerinin Mevzuata Uygun Gerçekleştirilmemesi ve Demirbaşlar Hesabının Güvenilir Bilgi Sunmaması	2021	Kısmen Yerine Getirildi	Söz konusu husus 2022 yılında da tespit edilmiş olup Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular kısmında “Şirketin Demirbaşlar Hesabına İlişkin

			Muhasebe Kayıtları ile Fiziki Sayımlarda Yer Alan Kayıtların Uyumlu Olmaması” başlığı ile 1 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
--	--	--	---